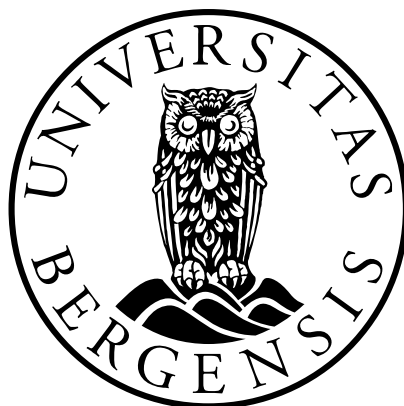

Foreldelse av misligholds- og erstatningskrav

Hvilke foreldelsesregler gjelder ved mislykket utbedring?

Kandidatnummer: 69

Antall ord: 14827

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

Bergen 10.05.2022

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
1 Innledning.....	3
1.1 Tema og problemstillinger.....	3
1.2 Bakgrunn og aktualitet.....	4
1.3 Metodiske spørsmål, rettskilder og terminologi	5
1.3.1 Innledning.....	5
1.3.2 Sentrale hensyn ved tolkning av foreldelsesloven	6
1.3.3 Terminologi.....	7
1.4 Avgrensninger	7
1.5 Fremstillingen videre	8
2 Foreldelsesreglene i kontekst	9
2.1 Kort om forholdet til øvrige passivitetsregler.....	9
3 Foreldelseslovens indre sammenheng	10
3.1.1 Foreldelsesfristens lengde jf. § 2.....	10
3.1.2 Kort om reglene om regulerer fristavbrudd.....	10
4 Fristutgangspunkt etter fl. § 3	12
4.1 Innledning.....	12
4.2 Forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2.....	12
4.2.1 Forarbeidende om forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2	13
4.2.2 Høyesterettspraksis om forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2.....	14
5 Mislykket utbedring- et selvstendig mislighold?	18
5.1 Innledning	18
5.2 Foreldelsesloven § 3 nr. 2.....	18
5.3 Forarbeidende til foreldelsesloven § 3 nr. 2	19
5.4 Rettspraksis tilknyttet foreldelsesloven § 3 nr. 2.....	21
5.5 Tilsier de legislative hensynene at det løper ny frist?	23
5.5.1 Innledning.....	23
5.5.2 Formåls- og konsekvensbetraktninger	23
5.6 Tilsier ny reklamasjonsfrist ny foreldelsesfrist?.....	27

5.6.1	Innledning.....	27
5.6.2	Koherens mellom reklamasjon og foreldelse	27
5.7	Tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10	29
5.7.1	Innledning.....	29
5.7.2	Nærmere om kunnskapskravet.....	30
5.7.3	Rettskraftsreglene jobber mot realkreditor.....	31
5.8	Oppsummering og konklusjon.....	34
6	Utbedring som erkjennelse etter fl. § 14	35
6.1	Problemstilling.....	35
6.2	Hvordan ser en erkjennelse ut i praksis?	35
6.3	Betydningen av HR-2013-1261-A.....	37
6.3.1	Er forhandlinger en erkjennelse?.....	38
6.4	Oppsummering	39
7	Fristutgangspunkt etter fl. § 9	40
7.1	Problemstillingen.....	40
7.2	Forholdet mellom skl. § 2-1 (arbeidsgiveransvaret) og fl. § 9	41
7.2.1	Innledning.....	41
7.2.2	HR-2007-1576-A (Bussbrann).....	42
7.3	Parallelle grunnlag for samme fordring?	43
7.3.1	Innledning.....	43
7.3.2	Parallelle kravgrunnlag ved mislykket utbedring?	44
8	Avslutning: Foreldelsesloven moden for revisjon?.....	47
	Kildeliste	48

1 Innledning

1.1 Tema og problemstillinger

Temaet for masteroppgaven er hvilke foreldelsesregler som gjelder for misligholds- og erstatningskrav som oppstår ved mislykket utbedring av et formuesgode. Temaet reiser særlig spørsmål om forholdet mellom lov av 18.mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer ("foreldelsesloven" eller "fl.") § 3 nr. 1 og nr. 2 for misligholdskrav, og forholdet mellom fl. § 3 og § 9 (3) for delikts-krav som oppstår i misligholdte kontraktsforhold.¹ Det oppstår videre spørsmål knyttet til tidspunktet fristutgangspunktet skal beregnes fra, fristens lengde, og hvordan forholdet blir til reglene om tilleggsfrist og reglene om fristavbrudd.

Utbedring som offensiv eller defensiv avhjelp er en velkjent misligholdsbeføyelse i kontraktsretten. Både forbrukere og næringsdrivende kan kreve formuesgjenstanden utbedret etter de sentrale kontraktslovene og etter NS-kontraktene; i tillegg anses utbedringskrav som et alminnelig obligasjonsrettslig prinsipp.² Utbedring er betinget av at det foreligger en feil eller annen mangel ved formuesgjenstanden. Feilen kan skyldes både realdebitor og realkreditor. Er realkreditor ansvarlig er han i mislighold.³ Slike krav reguleres av foreldelsesloven § 3, nr. 1 og nr. 2 som lyder:⁴

Nr. 1 Foreldelsesfristen regnes fra den dag da fordringshaveren tidligst har rett til å kreve å få oppfyllelse.

Nr. 2 For krav som oppstår ved mislighold, regnes foreldelsesfristen fra den dag da misligholdet inntreffer.

Når realkreditor utbedrer, får realdebitor to forventninger: At utbedringen er vellykket, og at den er gjort fagmessig.⁵ Har utbedringen mislyktes, er kontrakten brutt. Hvis realkreditor ikke var ansvarlig for mangelen før utbedringen fant sted, har han misligholdt utbedringsavtalen. Heftet realkreditor for mangelen i forkant, blir det spørsmål om den mislykkede utbedringen

---

¹ Med delikts-krav menes her erstatning utenfor kontrakt.

² Se kjøpsloven § 34 forbrukerkjøpsloven § 29 (3), avhendingsloven § 4-10 (4), håndverkertjenesteloven § 24, og NS 8405 kap. 36.

³ Varen avviker fra det avtalte og realdebitor er ansvarlig for avviket.

⁴ Det avgrenses mot fl. § 3 nr. 3 og nr. 4.

⁵ Se eksempelvis håndverkertjenesteloven § 5 første ledd.

skal anses som et nytt, *eller* fortsatt mislighold av kontrakten. Svaret vil ha stor betydning for realdebitors rettsstilling. Siden foreldelsesfristen etter fl. § 3 løper fra misligholdet, starter fristen på nytt dersom mislykket utbedring er et nytt mislighold. Hvis den mislykkede utbedringen derimot er et fortsatt mislighold, løper fristen fra det opprinnelige misligholdet.

Hvis realkreditors andre forutsetningen svikter – utføringen ikke er fagmessig – blir det spørsmål om kravet kan få et tilstrekkelig deliktsrettslig preg. Spørsmålet er i så tilfelle om realkreditor kan hjemle kravet i fl. § 9, fordi kravet ikke lenger kan anses å "springe[r] ut av kontrakt" jf. fl. § 9 nr. 3. Ikke-fagmessig utbedring, eller direkte feilutbedring reiser også spørsmål om arbeidsgiveransvaret i skadeerstatningsloven § 2-1 er overtrådt. Alternativt dersom det bare er én i enkeltpersonforetak, om alminnelig culpa kan være et ansvarsgrunnlag som får betydning for foreldelsesfristen. Et annet spørsmål som reises når det foretas et utbedringsforsøk, er om, og eventuelt når utbedringen kan anses som en erkjennelse etter foreldelsesloven § 14.

1.2 Bakgrunn og aktualitet

Utbedring anses som en sentral avhjelpsmekanisme i kontraktsforhold, blant annet innenfor ordinær entrepriser, forbrukerentrepriser, og alminnelige varekjøp. I mange tilfeller vil det være i realdebitor sin interesse å reparere/utbedre, såkalt retting, istedenfor å levere en helt ny vare – såkalt omlevering.⁶ At reparasjon ofte vil anses som hensiktsmessig underbygges også av det bedriftsøkonomiske aspektet.⁷ Realdebitor kan også være interessert å få varen reparert ut fra blant annet miljøhensyn, eller fordi det kan være tidsbesparende å få formuesgodet reparert. Hvilke avhjelpsmekanismer som benyttes vil imidlertid bero på en konkret helhetsvurdering, hvor reparasjonens omfang vil være av sentral betydning. I noen kontraktsforhold – slik som tilvirkningskjøp for forbrukere – vil omlevering være nær sagt umulig, slik at det eneste reelle alternativet for forbrukeren er utbedring.

Verken realdebitor eller -kreditor har en ubetinget rett til reparasjon dersom alternativet er en ny vare.⁸ Dette kan imidlertid endre seg i nær fremtid, ettersom EU-institusjonene forbereder et lovforslag om "right to repair" for forbrukere [realdebitor].⁹ Ved en eventuell inkorporering,

---

⁶ Eksempelvis forbrukerkjøpsloven § 29 regulerer retting og omlevering.

⁷ Se blant annet Rt. 2006 s.179 Støvlethæl-dommen som illustrerer at reparasjon var billigere enn omlevering, og hvordan miljøhensynet fikk betydning for rettingsadgangen.

⁸ Se eksempelvis kjøpsloven § 36 for næringsforhold og forbrukerkjøpsloven § 29 i forbrukerforhold.

⁹ <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-right-to-repair>.

vil nok antallet utbedringsforsøk stige, i takt med den enkeltes klima- og miljøengasjement. Det innebærer også at det foretas en rekke mislykkede reparasjoner i løpet av et år, noe som gjør det betenkelig at det hefter usikkerhet rundt hvilke fristutgangspunkt som gjelder ved mislykket utbedring. Et siktemål med masteroppgaven er derfor å klargjøre og skape forutsigbarhet knyttet til hvilke foreldelsesregler som kan gjøre seg gjeldende ved mislykkede utbedringer.

1.3 Metodiske spørsmål, rettskilder og terminologi

1.3.1 Innledning

Formålet under dette punktet er ikke å gjennomgå rettskildelæren.¹⁰ Formålet er å belyse de særskilte metodiske posisjonene som både lovgiver og Høyesterett har inntatt i foreldelsesretten, og hvordan dette påvirker oppgavens behandling av problemstillingene nevnt i innledningen.

Som ved lovtolkning ellers, er ordlyden i foreldelsesloven sentral for klarlegging av gjeldende rett.¹¹ Foreldelsesloven er imidlertid utpreget positivrettslig, ordlyden, blir derfor særlig viktig.¹² Dette viser HR-2013-2382-A tydelig, hvor Høyesterett uttalte følgende:

[...] Lovens system viser altså at foreldelse er undergitt en *utpreget positivrettslig regulering, uten rom for mer frirettslige overveielser om hva som vil være et praktisk eller hensiktsmessig utgangspunkt i det enkelte kontraktsforhold.*¹³ (Mine kursiveringer)

Konsekvensen av at foreldelsesreglene er positivrettslig regulert er at rettsanvenderen ved tolkningen av rettskildene, aktivt bør søke å oppnå det resultatet som lovens ordlyd gir anvisning på.¹⁴ Dette gjelder imidlertid ikke ubetinget: øvrige rettskildefaktorer kan tilsi en annen løsning enn den som lovteksten gir anvisning på. Særlig formåls- og konsekvenshensyn er sentrale på foreldelsesrettens område.¹⁵

---

¹⁰ Jeg forutsetter at leseren er kjent med denne, og henviser i stedet til Eckhoff, *rettskildelære* (4.utgave 1997) s. 19-22.

¹¹ Nygård (2004) s. 243-244.

¹² Som eksempel, Rt. 2015 s. 678 avsnitt 36 flg.

¹³ HR-2013-2382-A avsnitt 44.

¹⁴ Nygård (2004) s. 243.

¹⁵ Røed (2019) s. 52-55.

Det sprikende rettskildematerialet har medført at ulike forfattere til en viss grad har behandlet oppgavens hovedproblemstilling, som underordnede problemstillinger i sine juridiske verk.¹⁶ I juridisk teori er det imidlertid ikke foretatt noen inngående analyse av hvilke foreldelsesregler som gjelder ved mislykket utbedring. På denne bakgrunn er det et behov for en inngående drøftelse av spørsmålet isolert.

1.3.2 Sentrale hensyn ved tolkning av foreldelsesloven

Selv om lovtteksten er utgangspunktet ved klarleggingen av foreldelsesreglene, hender det også på dette rettsområdet at lovtteksten er taus om enkelte spørsmål. Når lovtteksten er taus på et utpreget positivistisk område som foreldelse, reiser det særskilt spørsmål om hvilke reelle hensyn som er sentrale, og som egner seg til å ivareta de samme formålene som lovtteksten i utgangspunktet tok sikte på å fremme.

Hensynet til retts tekniske enkle regler stod sentralt i lovgivningsarbeidet til dagens foreldelseslov.¹⁷ Ønske om retts teknisk enkle regler i foreldelsesloven, må sees i lys av den inngripende virkning foreldelse – rettstap - har for fordringshaveren. Det er dermed utover en tolkningsstil angitt av Høyesterett, også et sentralt legislativt hensyn å konstruere rettsregler som er retts teknisk enkle å praktisere.

Et annet sentralt hensyn er innrettelseshensynet.¹⁸ Hvis kreditor kunne fremsette kravet uten hensyn til hvor lang tid det var gått siden kravet ble stiftet, kunne det potensielt ramme skyldneren urimelig hardt. En kan umiddelbart tenke seg at det ville kunne få regnskapsmessige konsekvenser at fordringer aldri "dør ut", og ikke minst betydning for verdsettelsen av ulike formuesobjekter.¹⁹ Innrettelseshensynet har dermed en side til det grunnleggende forutberegnelighetshensynet i vid forstand, ettersom innrettelse er en naturlig del av det å kunne forutberegne egen rettsstilling.

Avslutningsvis må bevishensynet trekkes frem som sentral på foreldelsesrettens område.²⁰ Siden et av hovedformålene med foreldelsesloven er at tvister om fordringer på penger og andre ytelser skal bringes til avslutning, vil bevissituasjonen ofte være avgjørende for om

---

¹⁶ Skag s. 242, Tverberg s. 73 Kjørven mfl. s. 121 Røed (2019) s. 236.

¹⁷ Utkast (1976) pkt. II og Ot.prp. nr. 38 (1977–78) s. 19.

¹⁸ Kjønstad/Tjomsland s. 19 og Skag s. 47.

¹⁹ Liknende fra Skag om innrettelseshensynet i Skag s. 50-51.

²⁰ Skag s. 46 med videre henvisning til Hagstrøm, *Obligasjonsrett* s. 762.

fordringen bringes til avslutning gjennom rettsapparatet eller innfrielse.²¹ Domstolene skal vektlegge de tids- og begivenhetsnære bevisene,²² og da er faren for at kvaliteten på disse bevisene bli mindre jo lengre tid som har gått fra kravet ble stiftet.

1.3.3 Terminologi

I en situasjon hvor det foretas et utbedringsforsøk, er det flere ulike termer som kan bli brukt om partene. I denne oppgaven vil eieren av formuesgodet som utbedres omtales som realkreditor, mens den som foretar utbedringen vil bli omtalt som realdebitor. Bakgrunnen for at disse termene blir brukt, er for å få frem hvem som skal yte hva på en presis måte uten å skape unødig forvirring. Eksempelvis vil begrepet realdebitor fungere som en samlebetegnelse, på selgere, leverandører eller utbedrer. Det er ikke viktig for oppgavens hovedproblemstilling hvem realdebitor er i kontraktskjeden i de ulike typetilfellene, det sentrale er hva realdebitor yter. Av de samme grunner benyttes også realkreditor som en samlebetegnelse på kjøper, siden foreldelsesloven ikke skiller på om fordringshaveren er en forbruker eller næringsdrivende.

1.4 Avgrensninger

Ved spørsmål om hvilke foreldelsesregler som gjelder ved mislykket utbedring av et formuesgode kan forholdet til ulike spesiallovgiving aktualiseres. I denne oppgaven er det reglene i foreldelsesloven av 18.mai 1979 nr.18 som behandles. Foreldelsesregler som er særskilt regulert i spesiallovgivningen behandles dermed ikke i oppgaven.²³

I behandlingen av fl. § 9 (1) og (3) oppstår det særlige spørsmål tilknyttet skillelinjene mellom delikt- og kontraktsansvar. Utpensling av retningslinjer tilknyttet kategoriseringen av delikt- og kontraktskrav er ikke gjenstand for behandling i denne oppgaven. I foreldelsesrettslig sammenheng vil det dermed avgrenses mot en inngående behandling av det såkalte "Bori-ansvaret".²⁴

---

²¹ Rt-1996-994 s. 996.

²² Rt.1998 s.1565 (Nakkesleng-dommen) på s.1570.

²³ Se sjøloven § 501, luftfartsloven § 10-29, forurensningsloven § 76 og skattebetalingsloven § 12-1 til illustrasjon. Foreldelsesloven § 30 regulerer forholdet til særlovgivningen.

²⁴ Rt. 2015 s. 276 (Bori 1), HR-2017-1834-A (Bori 2), HR-2020-312-A (Bori 3) og HR-2021-2201-A (Bori 4).

Av hensyn til oppgavens omfang avgrenses det mot foreldelsesloven § 3 nr. 3 og nr. 4, som regulerer spørsmål utenfor oppgavens tema. Avgrensninger vil også bli foretatt fortløpende i oppgaven, i den grad det oppstår problemstillinger som kunne vært inngående behandlet.

1.5 Fremstillingen videre

Oppgaven vil i kapittel 2 gi en kort redegjørelse av foreldelsesinstituttets plassering i det rettslige landskapet. Særlig forholdet til øvrige preklusjonsregler og hvordan de utspiller seg side om side med foreldelsesreglene vil bli kort gjennomgått, for å få frem når, og hvordan foreldelsesreglene aktualiseres ved misligholds- og erstatningskrav.

For å ta stilling til spørsmålet om det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring, må det klarlegges hvilke regler i foreldelsesloven som er primært rettsgrunnlag. Det vil dermed i kapittel 3 foretas en analyse av foreldelsesloven § 3 nr. 1 og 2, for å avklare hva som er forholdet mellom de to regelsettene.

Deretter behandles fristavbrudd gjennom erkjennelse etter foreldelsesloven § 14 i kapittel 4. I kapittel 5 vil oppgaven ta for seg friststart tilknyttet foreldelsesloven § 9. Avslutningsvis i kapittel 6, vil det foretas en oppsummering av de funn som er gjort gjennom oppgaven, og noen refleksjoner knyttet til revisjon av foreldelsesloven.

2 Foreldelsesreglene i kontekst

2.1 Kort om forholdet til øvrige passivitetsregler

Foreldelsesinstituttet er ett av flere sett med regler som går ut på at «tidens tann» kan gi grunnlag for bortfall av krav. Betydningen av at et krav er foreldet er at rettigheten i utgangspunktet er tapt.²⁵ Unntak finnes blant annet ved motregning, dersom motregningsrett er avtalt mellom partene.²⁶ Tap av rettigheter som hjemles i foreldelsesinstituttet skyldes gjerne manglende utøvelse eller innkrevingen av kravet innen lovbestemt tid.²⁷ Utover foreldelsesinstituttet har reklamasjonsreglene,²⁸ ulovfestede passivitetsregler og prosessuelle søksmålsfrister²⁹ det til felles at det kan medføre rettighetstap.

For misligholds- og erstatningskrav er forholdet mellom foreldelsesloven og reklamasjonsreglene særlig praktisk. Foreldelsesfristen løper parallelt med realkreditors adgang til å sende reklamasjon. Det er imidlertid ofte slik at det er reklamasjonsreglene som først aktualiseres.³⁰ I de fleste tilfeller sender realkreditor en nøytral reklamasjon, og følger deretter opp med en spesifisert reklamasjon- for å uttrykke sin misnøye. Ofte går det noe tid mellom den nøytrale og spesifiserte reklamasjonen. Det er i slike tilfeller at forholdet til foreldelsesreglene aktualiseres. Foreldelsesfristen løper fra misligholdstidspunktet, uavhengig av når det er sendt nøytral eller spesifisert reklamasjon. Dermed kan kravet foreldes, selv om det er reklamert rettidig, fordi de ulike fristen avbrytes på forskjellig måte.³¹

Reklamasjonsreglene løper parallelt ved siden av foreldelsesreglene, slik at realdebitor kan utnytte til sin fordel det regelsettet som på det aktuelle tidspunktet medfører bortfall av kravet. Denne masteroppgaven vil kun fokusere på foreldelsesreglene som hjemmel for å avvise krav. Imidlertid vil det i punkt 5.6 henvises til reklamasjonsreglene i den grad løsninger etter dette systemet gir koherensargumenter i spørsmål om hvordan foreldelsesloven bør forstås.³²

---

²⁵ Se eksempelvis foreldelsesloven § 24 (1).

²⁶ Adgang til å motregne foreldete krav finner en blant annet i foreldelsesloven § 26.

²⁷ Den alminnelige foreldelsesfristen er 3 år jf. fl. § 2.

²⁸ Se eksempelvis kjl. § 32 (1).

²⁹ Se eksempelvis tvl. § 6-14.

³⁰ Den alminnelige kjøper ser seg nok mest tjent med å sende reklamasjon, istedenfor å ta ut søksmål.

³¹ Reklamasjon skjer ved underretting til mottaker, foreldelsesfristen avbrytes etter §§ 14-19.

³² Det avgrenses mot øvrige regelsett som medfører rettighetstap.

3 Foreldelseslovens indre sammenheng

3.1.1 Foreldelsesfristens lengde jf. § 2

Det følger av foreldelsesloven § 2 at den "alminnelige foreldelsesfristen er 3 år". Ordlyden innebærer dermed at uavhengig av om foreldelsesfristen regnes fra før eller etter den mislykkede utbedringen, vil kravet være foreldet tre år etter den dag fristen startet å løpe. Ordlyden av "alminnelige" antyder imidlertid at foreldelsesloven også opererer med andre foreldelsesfrister og tilleggsfrister.³³ Slike særregler finner en blant annet i foreldelsesloven § 9 og tilleggsfrist i § 10, som vil bli behandlet i punkt 7 og 5.7

Et spørsmål som reiser seg ved presentasjon av fristens lengde i § 2, er hvordan lengden beregnes. I den fellesnordiske utredningen til foreldelsesloven ble det vurdert hvorvidt fristen skulle regnes fra kalenderår eller forfallsdagen. Til tross for at Norge opprinnelig ønsket et annet regelsett enn Sverige og Danmark, ble det bestemt, uten ytterligere innsigelser, at fristen regnes fra forfallsdag og ikke fra utgangen av det kalenderår fordringen forfaller. Dette sluttet departementet seg til.³⁴ Den rettspolitiske begrunnelsen på hvorfor den alminnelige foreldelsesfristen skal være akkurat 3 år, er ikke gjenstand for behandling i denne oppgaven.³⁵

3.1.2 Kort om reglene om regulerer fristavbrudd

Det er foreldelsesloven §§ 14 - 19 som regulerer fristavbrudd etter foreldelsesloven. Erkjennelsesregelen i § 14 er trolig den mest praktiske formen for fristavbrudd utenfor saker som går for domstolene. Etter foreldelsesloven § 14 avbrytes foreldelsesfristen " når skyldneren overfor fordringshaveren uttrykkelig eller ved sin handlemåte erkjenner forpliktelsen, så som ved løfte om betaling eller ved å betale rente". Etter bestemmelsen foreligger det altså en erkjennelse dersom realdebitor enten "uttrykkelig" eller " ved sin handlemåte" erkjenner forpliktelsen. Hva som materielt ligger i de to alternative vilkårene vil behandles ytterligere i punkt 6.

---

³³ At ordlyden skal forstås som en henvisning til de særlige fristene var intensjonen i forarbeidende jf. Ot.prp.nr 38 (1977-78) s. 51-52.

³⁴ I Ot.prp.nr.38 (1977-78) er det henvist til uttalelser i Innst. 1957 s. 19.

³⁵ Oppgaven avgrenses mot rettspolitisk analyse av fristens lengde.

Foruten erkjennelse av kravet etter fl. § 14, kan realdebitor avbryte foreldelsesfristen gjennom å foreta seg rettslige skritt jf. fl. § 15 (1). Bestemmelsen regulerer i hovedsak tre kategorier. Den første og mest praktiske er ordinær domstolsbehandling, den andre er avtalt voldgift, mens den tredje knytter seg til krav som henger sammen med straffesak.³⁶

Dersom fordringen blir gjort gjeldende ved domstol skjer fristavbrudd etter fl. § 15 (2) bokstav a ved "forliksklage eller stevning". Det er verdt å merke seg at ordlyden "forliksklage eller stevning" innebærer at ordinære søksmålsvarsel etter tvl. § 5-2 ikke omfattes. Foreldelsesfristen vil dermed ikke avbrytes dersom realdebitor kun sender et prosessuelt varsel om at det er nærliggende å gå til sak. Konsekvensen av denne regelen er at tiden jobber mot realdebitor hvis det innledes forhandlinger og utveksles brev mellom partene over tid for å kartlegge faktum og ansvarsforhold. Dersom realkreditor er bistått av advokat under en slik prosess og foreldelsesfristen skulle gå ut før det var anlagt sak, kan dette medføre at prosessfullmektigen havner i ansvar for det tapet som realdebitor lider.³⁷

---

³⁶ Se straffeprosessloven § 427.

³⁷ Det avgrenses mot profesjonsansvar for manglende prosesshandlinger etter foreldelsesloven.

4 Fristutgangspunkt etter fl. § 3

4.1 Innledning

I dette kapitlet er problemstillingen hvilken betydning foreldelsesloven § 3 nr. 1 og nr. 2 har for spørsmålet om fristutgangspunkt ved mislykket utbedring. Formålet er altså å identifisere det primære rettsgrunnlaget for fristutgangspunkt ved mislykket utbedring. I punkt 4.2 skal det redegjøres for forholdet mellom fl. § 3 nr. 1 og nr. 2, mens det i punkt 4.2.1 vil redegjøres for forarbeidende fl. § 3 nr. 2, og avslutningsvis Høyesterett sitt syn på forholdet mellom fl. § 3 nr. 1 og nr. 2, i punkt 4.2.2.

4.2 Forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2

Foreldelsesloven § 3 nr. 1 er den alminnelige hovedregelen for fristutgangspunkt for fordringer som reguleres etter loven.³⁸ Etter ordlyden i foreldelsesloven § 3 nr. 1 regnes foreldelsesfristen "fra den dag" da fordringshaveren "tidligst har rett til å kreve å få oppfyllelse". Tidspunktet for den opprinnelige mangelen vil være "den dag" da fordringshaveren "tidligst har rett til å kreve oppfyllelse".

Rent språklig treffer ikke ordlyden "tidligst har rett til å kreve oppfyllelse" like godt, dersom en skulle hevde at fristen løp på nytt ved mislykket utbedring. Bestemmelsens ordlyd synes dermed å innebære at det ikke løper en ny frist ved mislykket utbedring. Dersom det ikke oppstår en ny eller annen skade under utbedringsforsøket, vil det fortsatt være den opprinnelige mangelen som utgjør grunnlaget for kravet mot realdebitor. Dermed vil ikke det mislykkede utbedringsforsøket være tidspunktet man "tidligst har rett til å kreve oppfyllelse".

Imidlertid følger det av fl. § 3 nr. 2 at for krav som oppstår ved "mislighold", regnes foreldelsesfristen fra "den dag da misligholdet inntreffer". I en situasjon hvor det foretas et mislykket utbedringsforsøk er det ikke gitt at "den dag misligholdet inntreffer" jf. § 3 nr. 2 er samme tidspunkt som "den dag da fordringshaveren tidligst har rett til å kreve å få oppfyllelse" jf. § 3 nr. 1. Som det vil fremkomme av punkt 4.2, uttales det i forarbeidende at fl. § 3 nr. 2 kun er en presisering av fl. § 3 nr. 1.³⁹ På denne bakgrunn reguleres oppgavens hovedproblemstilling

---

³⁸ Ot.prp.nr. 38 (1977-1978) s. 52

³⁹ Ot.prp. nr. 38 (1977-1978) s. 53-54

i *utgangspunktet* av fl. § 3 nr. 1 jf. 3 nr. 2. Dette standpunktet må imidlertid analyseres i lys av øvrige rettskildefaktorer, ettersom det ikke alltid vil være sammenfallende fristutgangspunkt etter § 3 nr. 1 og nr. 2

4.2.1 Forarbeidende om forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2

Som redegjort for i punkt 4.1 blir spørsmålet under punkt 4.2.1 hva som er forholdet mellom fl. § 3 nr. 1 og nr. 2, når det etter ordlyden ikke vil være sammenfallende fristutgangspunkt for misligholds- og erstatningskrav. Ordlyden i fl. § 3 nr. 1 eller nr. 2 er taus angående det innbyrdes forholdet mellom de to bestemmelsene.

I forarbeidende til fl. § 3 er det inntatt en uttalelse om hvordan departementet ser på forholdet mellom fl. § 3 nr. 1 og nr. 2:

"Etter § 3 nr. 2 [...] skal foreldingsfristen for krav som grunner seg på mislighold, reknes fra den dag da misligholdet inntreer, altså uavhengig av når reklamasjonen skjer. [...] *Denne løsningen ville etter departementets mening fulgt allerede av hovedregelen i § 3 nr. 1*, men har funnet grunn til en uttrykkelig presisering for denne meget praktiske gruppe krav.»⁴⁰ (Min kursivering).

Forarbeidende er altså tydelig på at regelen i § 3 nr. 2 kun er en *presisering* av hovedregelen i § 3 nr. 1.⁴¹ Tidspunktet for overtakelsen av realytelsen vil ofte være det samme tidspunktet som når realkreditor tidligst kan kreve oppfyllelse av misligholdskravet etter fl. § 3 nr. 1. I et slikt tilfelle vil dermed fl. § 3 nr. 2 kunne fungere som en presisering av § 3 nr. 1. Tidspunktene vil blant annet være sammenfallende når risikoens overgang vurderes i henhold til eksempelvis forbrukerkjøpsloven § 18 (1) eller kjøpsloven § 13 (1).⁴² Begge bestemmelsene gir anvisning på at risikoens overgang som hovedregel er når realkreditor overtar formuesgodet. Dersom misligholdet inntreer ved risikoovergangen mellom realkreditor og realdebitor, vil forarbeidenes løsning, være problematisk i en rekke tilfeller hvor skaden eller tapet materialiserer seg en stund etter overleveringen.

I juridisk teori har det vært delte oppfatninger om hva som er forholdet mellom foreldelsesloven § 3 nr. 1 og § 3 nr. 2.⁴³ Det som skulle være klargjørende uttalelser i forarbeidende har dermed

---

⁴⁰ Ot.prp. nr. 38 (1977-78) s. 53-54

⁴¹ Ot.prp. nr. 38 (1977-78) s. 53-54.

⁴² Forbrukere overtar risikoen når tingen er levert i samsvar med forbkjl. § 7. For næringsdrivende følger det av ordlyden i § 13 (1) jf. §§ 6-7

⁴³ Se blant annet Marthinussen (2007) s. 1-19, Røed (2019) s. 212-2013, Skag s. 301 og Nyland i Kjørven mfl. s. 116.

vært grobunn for usikkerhet og uenighet i teori og høyesterettspraksis. Tidlig på 2000-tallet oppstod det sprikende praksis i de tilfellene der tidspunktet mellom fl. § 3 nr. 1 og § 3 nr. 2 ikke var sammenfallende.⁴⁴ Det var særlig tidspunktet for friststart mellom "rådgivningsdommene" i Rt. 2000 s. 679 (Ideal) og Rt. 2002 s. 286 (KPMG), og de sprikende resultatene i kjøps- og entreprisetilfellene i Rt. 2002 s. 696 (Nebb) og Rt. 2005 s. 16 (Grafisk trykkeri) på den ene siden, og Rt. 2006 s. 1705 (Asker politi) og Rt. 2007 s. 1236 (Bussbrann) på den andre. Skillelinjene mellom rådgivningsdommene og kjøps- og entreprisetilfellene vil gjennomgå under.

4.2.2 Høyesterettspraksis om forholdet mellom § 3 nr. 1 og nr. 2

I HR-2000-26-A (Ideal) la Høyesterett til grunn at fl. § 3 nr. 2 må tolkes i lys av § 3 nr. 1, noe som innebærer at det er tale om en presisering av hovedregelen i nr. 1. Høyesterett la følgelig til grunn den samme forståelsene som departementet hadde i odelstingsproposisjonen.⁴⁵ På side 691 i dommen uttales følgende:

"(...) Jeg antar etter dette at § 3 nr. 2 må tolkes i lys av hovedregelen i § 3 nr. 1, og at misligholdet i vår sak først kan sies å være «inntrådt» når tap på pengeplasseringen er lidt. Selv om banken har brutt sin plikt til aktsom rådgivning på et tidligere tidspunkt, medfører verken rådet eller den investering rådet fører til noen virkning, før et tap oppstår som følge av investeringen. Det er på tapstidspunktet den fordring som ankemotpartene gjør gjeldende, oppstod. Før dette tidspunkt kan fordringen ikke gjøres gjeldende, og fordringshaveren har ingen rett på oppfyllelse, jf. § 3 nr. 1 (...)." (Min kursivering).

Retningslinjene for fristutgangspunkt i rådgivningsforhold i HR-2000-26-A (Ideal) ble opprettholdt i HR-2001-565 (KPMG). I 2001-dommen tok Høyesterett ta stilling til om KPMG og en av partnerne var erstatningsansvarlig for uansvarlig forhold ved verdifastsettelsen av aksjer i et selskap. Det ble uttalt på s. 295:

"Hovedregelen er at foreldelsesfristen for erstatningskrav i kontraktsforhold løper «fra den dag da fordringshaveren tidligst har rett til å kreve å få oppfyllelse», jf. foreldelsesloven § 3 nr. 1. På bakgrunn av uttalelser i lovens forarbeider er regelen i § 3 nr. 2, som bestemmer at foreldelsesfristen ved mislighold regnes

---

⁴⁴ Løsningen i Rt. 2007 s. 1236 sammenlignet med Rt. 2000 s. 679.

⁴⁵ Ot.prp. nr. 38 (1977-78) s. 53-54

«fra den dag da misligholdet inntreer», ansett som en praktisk presisering av hovedregelen i § 3 nr. 1, jf. avgjørelsen i Rt-2000-679". (Min kursivering)

Høyesterett tar dermed i både KPMG- og Idealdommen utgangspunkt i at foreldelsesfristen etter fl. § 3 nr. 1 løper fra skaden materialiserte seg (Ideal) eller at tapet må regnes som sikkert (KPMG). De retningslinjene som var oppstilt i rådgivningsdommene medførte at fristutgangspunktet i kjøps- og entreprisetilfellene kunne oppfattes å starte både fra det objektivt sett var et mislighold, og når skaden faktisk materialiserte seg. Da kom spørsmålet på spissen: Er § 3 nr. 2 en selvstendig foreldelsesregel for mislighold- og erstatningskrav, eller er det bare en presisering av hovedregelen i § 3 nr. 1?

Et argument for at fl. § 3 nr. 2 er en selvstendig fristutgangspunktregel, og ikke en presisering av § 3 nr. 1, er resultatet i Rt. 2006 s. 1705 (Asker politistasjon).⁴⁶ Saken gjaldt feilmontert elektrisk anlegg som medførte brann i kjelleren til Asker politistasjon.⁴⁷ Det springende punktet var når foreldelsesfristen startet å løpe. Ordlyden i fl. § 3 ga støtte for at fristens utgangspunkt både kunne være ved overlevering (nr. 2), eller når brannen materialiserte seg en stund senere (nr. 1). Høyesterett kom enstemmig til at fristen startet å løpe fra leveringen av anlegget, og ikke når brannen fant sted og tapet materialiserte seg.

Et annet argument for at fl. § 3 nr. 2 skal forstås som en selvstendig regel, finner en i HR-2007-1576-A (Bussbrann). Saken omhandlet brann i en buss, etter en defekt varmevifte fikk overspenning og tok fyr. Høyesterett kom enstemmig til at fristens utgangspunkt for erstatningskravet startet fra leveringstidspunktet og ikke tidspunktet fra brannen materialiserte seg. Det ble uttalt følgende i avsnitt 36:

"Slik jeg ser det, gir Høyesteretts dom i Rt-2006-1705 en klar støtte for at foreldelsesfristen må begynne å løpe allerede ved leveringen sommeren 2001. Dette må gjelde selv om mangelen da var skjult og kjøperen dermed ikke var klar over at han hadde et misligholdskrav mot Nordic". (Min kursivering)

Fristens utgangspunkt startet å løpe før den faktiske skaden hadde materialisert seg. Dermed var det tilstrekkelig at mangelen objektivt forelå på overleveringstidspunktet. Høyesteretts fremgangsmåte i Asker politistasjon og bussbrann indikerer at foreldelsesloven § 3 nr. 2 er en

---

⁴⁶ Marthinussen 2007 s. 18

selvstendig regel for fristutgangspunkt ved kjøps- og entreprisetilfeller. Spørsmålet er dermed om avgjørelsene knyttet til kjøps- og entreprisetilfeller vil få overføringsverdi til de såkalte rådgivningsdommene.⁴⁸ Siden det kan gå nokså lang tid fra et eventuelt råd blir gitt, til et tap materialiserer seg.

En nyere avgjørelse som angår rådgivningsansvar er HR-2019-2034-A (Psykolog-dommen). Saken gjaldt rådgivningsansvar fra en advokat i forbindelse med tilbakebetalingskrav om refusjonsbeløp fra det offentlige. Rådgivningen fra advokaten medførte at det offentlige kom i en motregningsposisjon med foreldete krav mot psykologen. Psykologen rettet dermed krav mot advokatfirmaet som hadde rådgitt ham. Kravet knyttet seg til erstatning for motregningstapet og tilbakebetaling av salær som følge av mangelfull rådgivning. Høyesterett slår uttrykkelig fast at erstatningskrav som oppstår i en rådgivningskontrakt reguleres av fl. § 3 og ikke § 9. Høyesterett tar derimot ikke stilling til hvorvidt synet på fristutgangspunktet i Idealdommen og KPMG-dommen bør opprettholdes. Høyesterett uttaler imidlertid følgende i avsnitt 53:

"[...]foreldelsesfristen for erstatningskrav i rådgivningstilfellene starter å løpe når virkningen av det ansvarsbetingende forholdet inntreffer. Virkningen kan ikke sies å ha inntrådt før det objektivt sett har oppstått et tap eller er på det rene at tap vil oppstå. Størrelsen trenger imidlertid ikke være fastlagt, og fristen kan starte å løpe selv om det er usikkert når tapet vil bli realisert."

Høyesterett tar heller ikke stilling til hvorvidt fl. § 3 nr. 2 er en selvstendig regel i seg selv, eller om den regulerer misligholdskrav som oppstår i rådgivningstilfellene. På bakgrunn av Høyesteretts formulering av vurderingstema, herunder at "virkningene kan ikke sies å ha inntrådt før det objektivt sett har oppstått et tap eller er på det rene at tap vil oppstå", tilsier at det trolig ikke blir noen realitetsforskjell på fristutgangspunktene etter § 3 nr. 1 og nr. 2.⁴⁹ Det er likevel mest nærliggende å ta uttalelsene i avsnitt 53 til inntekt for at de tidligere rådgivningsdommene opprettholdes.

Gjennomgangen over viser at Høyesterett fra tidlig 2000-tallet og frem til i dag har lagt seg på ulike fristutgangspunkter avhengig av hvilke kravsituasjoner en står overfor. Som Nyland

---

⁴⁸ Skag s. 279 og Kjørven mfl. s. 135 flg.

⁴⁹ Det avgrenses mot ytterligere behandling av rådgivningstilfellene, da oppgavens hovedfokus er på misligholdstilfeller som oppstår ved mislykket utbedring.

trekker frem, kan det tidvis være oppkonstruert å insistere på at fl. § 3 nr. 2 er en selvstendig regel.⁵⁰ Spesielt sett i lys av at Høyesterett har avsagt dommer hvor fristutgangspunktet noen ganger er på misligholdstidspunktet, og andre ganger på taps- og virkningstidspunktet.

I relasjon til oppgavens problemstilling om fristutgangspunkt ved mislykket utbedring, tolker jeg det derimot slik at Høyesteretts uttalelser i Asker politistasjon og Bussbrann-dommen medfører at fl. § 3 nr. 2 ikke skal anses som en presisering av § 3 nr. 1. Foreldelsesloven § 3 nr. 2 er dermed en selvstendig fristutgangspunktregel, som regulerer misligholdskrav for kjøp, entreprise og håndverkertjenester.⁵¹ På denne bakgrunn vil fl. § 3 nr. 2 benyttes som rettsgrunnlag i den videre fremstillingen.

---

⁵⁰ Kjørven mfl. s. 116

⁵¹ Motsatt, Skag s. 150

5 Mislykket utbedring- et selvstendig mislighold?

5.1 Innledning

Fremstillingen så langt har vist at foreldelsesloven. § 3 nr. 2 ikke er en presisering av § 3 nr. 1, men en selvstendig regel for fristutgangspunkt. Som konsekvens av dette er foreldelsesloven § 3 nr. 2 rettsgrunnlaget for eventuell ny friststart ved mislykket utbedring. Formålet med punkt 5 vil dermed være å avklare om det løpet ny foreldelsesfrist, etter fl. § 3 nr. 2, når det er foretatt et mislykket utbedringsforsøk.

Det kan tenkes to alternative tidspunkt for friststart ved mislykket utbedring. Enten vil fristutgangspunktet være det opprinnelige misligholdet, eller så vil fristen starte på nytt ved den mislykkede utbedringen. Sistnevnte kan være aktuelt i de tilfellene hvor det oppstår et *nytt* krav som dermed gir et nytt fristutgangspunkt, eller dersom mislykket utbedring i seg selv skal anses som et selvstendig mislighold.

I punkt 5.2 vil jeg ta for meg lovteksten i fl. § 3 nr. 2, for å undersøke om den gir bidrag til spørsmålet om mislykket utbedring er et selvstendig mislighold som starter foreldelsesfristen på nytt. Deretter undergår forarbeidende til fl. § 3 nr. 2, Høyesterettspraksis samme spørsmål, i punkt 5.3 og 5.4. I punkt 5.5 undersøker jeg hvilke legislative hensyn som tilsier at foreldelsesfristen skal starte på nytt. I punkt 5.6 tar jeg for meg hva forholdet til reklamasjonsreglene tilsier, og deretter i punkt 5.7 om benådningsregelen i fl. § 10 gir realkreditor tilstrekkelig beskyttelse, slik at det ikke er behov for ny frist ved mislykket utbedring.

5.2 Foreldelsesloven § 3 nr. 2

Spørsmålet under dette punktet er hvorvidt lovteksten i fl. § 3 nr. 2 gir veiledning på spørsmålet om det løper ny frist ved mislykket utbedring. Som allerede nevnt i punkt 1 er fristutgangspunktet ved misligholdskrav spesialregulert i fl. § 3 nr. 2. Bestemmelsen lyder:

"For krav som oppstår ved mislighold, regnes foreldelsesfristen fra den dag da misligholdet inntreffer".

Etter ordlyden er det klart at opprinnelige mangler forut for utbedringsforsøket omfattes jf. "krav som oppstår ved mislighold". Det er derimot uklart hvordan ordlyden regulerer den samme mangelen etter mislykket utbedringsforsøk. Ordlyden av "krav som oppstår ved mislighold" gir dermed ingen klar veiledning for problemstillingen om fristens utgangspunkt ved mislykket utbedring. Rent språklig vil både mangler forutfor, og i etterkant av utbedringen, være "krav som oppstår ved mislighold".

Ved en tolkning av "den dag da misligholdet inntre" oppstår det et tolkningsspørsmål i relasjon til om "den dag" peker tilbake på tidspunktet da mangelen som sådan oppstod, eller den dagen den mislykkede utbedringen oppstod. Ordlyden "misligholdet" kan peke tilbake på både den opprinnelige mangelen og tidspunktet for utbedringsforsøket. Dermed vil ikke ordlyden som sådan gi veiledning til oppgavens problemstilling.

Det er på det rene at foreldelsesfristen for den opprinnelige mangelen på formuesgodet starter etter § 3 nr. 2 fordi realdebitor er i mislighold allerede ved overlevering av kontraktsforpliktelsen. Når realdebitor så foretar en mislykket utbedring av mangelen, vil også dette kunne anses som et mislighold. Rent språklig vil dermed ordlyden "den dag da misligholdet inntre" være flertydig. Ordlyden gir dermed ingen veiledning på spørsmålet om det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring.

5.3 Forarbeidende til foreldelsesloven § 3 nr. 2

Under dette punktet er problemstillingen om forarbeidende til fl. § 3 nr. 2 gir veiledning for hvilke fristutgangspunkt som skal gjelde ved mislykket utbedring, og om mislykket utbedring er et selvstendig mislighold etter foreldelsesloven.

I odelstingsproposisjonen til foreldelsesloven har departementet vist til en uttalelse fra Forbrukerrådet angående mislykket utbedring, hvor det uttales:

*"«Inntre skaden på et senere tidspunkt (f. eks. følgeskader, mislykkede reparasjoner) legges imidlertid skadetidspunktet til grunn».*⁵² (Min kursivering)

Uttalelsen fra Forbrukerrådet om mislykket utbedring er nevnt i forlengelsen av eksempler hvor mangelen eller skaden oppstår på et senere tidspunkt enn misligholdstidspunktet. Et slikt

---

⁵² Ot.prp. nr.38 (1977-1978) s. 53.

typetilfelle som forbrukerrådet omtaler, er ikke helt tilsvarende som oppgavens hovedproblemstilling.⁵³ Dersom det først er tale om skade eller mangel, etter at det er foretatt en mislykket utbedring, er det rimelig klart at dette tidspunktet skal startes foreldelsesfristen etter fl. § 3 nr. 2, da det i slike tilfeller vil være et nytt mislighold. Som praktisk eksempel kan nevnes reparasjon av bilmotor, hvor mekanikeren under reparasjonen kommer i skade for å ripe lakken på bilen. Spørsmålet er om vurderingen skal stille seg annerledes i de tilfellene hvor mangelen eksisterte *før* den mislykkede utbedringen, og dermed vil være den samme etter at utbedring er *forsøkt*.

I en situasjon hvor mangelen eksisterte fra før, og det foretas et mislykket utbedringsforsøk, vil ikke forarbeidernes anvisning på gjeldende rett være treffende. Mislykkede reparasjoner nevnes i forlengelse med følgeskader, men det vil ikke være en følgeskade dersom mangelen eksisterte forut for utbedringsforsøket, og det ikke oppstår andre skader. Forbrukerrådets uttalelse er dermed upresis på punktet om utbedringsforsøk, noe som svekker den generelle vekten av uttalelsen.

Forbrukerrådets uttalelser i odelstingsproposisjonen, som er behandlet over, er også omtalt av Høyesterett i Asker politistasjon HR-2006-2155-A avsnitt 50:

« Sitatet fra Forbrukerrådets merknader gir ikke grunnlag for en annen konklusjon. *Formuleringen er meget knapp, uten at det gis noen beskrivelse av hva man mener med følgeskader, jf. at følgeskader er nevnt sammen med mislykkede reparasjoner, som normalt må sees på som et eget mislighold*». (min kursivering)

Uttalelsen er uklar om Høyesterett *kun* sikter til utbedringer som gir ytterligere eller medfører nye skader, eller om den også sikter til mislykket utbedring av skader eller mangler som forelå fra før av. Uttalelsene i avsnitt 50 var ikke direkte foranlediget av sakens faktum, og var følgelig ikke en nødvendig uttalelse for avgjørelsen. Den må følgelig regnes som et obiter dictum, selv om den i seg selv ikke fremstår klargjørende.

Fra et metodisk perspektiv, skal en være varsom med å ordlydstolke Høyesteretts premisser.⁵⁴ I fravær av andre holdepunkter er det imidlertid nærliggende å tolke uttalelsen gjengitt overfor, dithen at både mangler som oppstår i forbindelse med mislykket utbedring og mislykket

---

⁵³ Skag s. 242-243 er av samme oppfatning, og tillegger ikke uttalelsene nevneverdig vekt i spørsmålet om hvilke fristutgangspunkt som gjelder ved mislykket utbedring.

⁵⁴ Nygård s. 321-324

utbedring av eksisterende mangler omfattes. Høyesteretts obiter dictum inviterer uansett til spørsmålet om hvorvidt mislykket utbedring på generelt grunnlag må anses som et eget mislighold, uavhengig av den opprinnelige mangelen, som er formålet med kapittelet her.

5.4 Rettspraksis tilknyttet foreldelsesloven § 3 nr. 2

Som nevnt i punkt 5.1, er problemstillinger under dette punktet hvilke bidrag høyesterettspraksis har til fristutgangspunkt ved mislykket utbedring.

I HR-2007-1576-A (Bussbrann) ble det anført av den ene parten at mislykket utbedring måtte anses som et nytt og selvstendig mislighold som startet foreldelsesfristen på nytt jf. fl. § 3 nr. 2. Sakens faktum var at en buss ble konstatert å ha en defekt varmevifte. Det ble bestilt ny varmevifte, og får å unngå brannfare som følge av defekt vifte, ble sikringen til viften fjernet. Bussen var på et senere tidspunkt på reparasjon for en luftbelg, hvor den nye reparatøren tok inn en ny sikring for den tidligere defekte varmeviften. Den nye reparatøren var ikke klar over hvorfor sikringen opprinnelig var fjernet. Dette medførte overopphetelse som materialiserte seg i brann i bussen. Høyesterett avviste anførselen om at reparasjonen skulle anses som et nytt mislighold i den konkrete saken. Førstvoterende uttalte følgende i avsnitt 44:

"Det sentrale poeng er her at den svakhet ved det elektriske anlegget til viften som senere forårsaket brannen, og som utgjorde en mangel da bussen ble levert, ikke var noe tema da bussen ble innlevert til selgerens verksted for reparasjon. Den reparasjon som ble påbegynt ved det første verkstedoppholdet, gjaldt viftemotoren, som ikke fungerte. Reparasjonen ville blitt fullført ved innmontering av en tilsvarende vifte, som formentlig ville ha den samme svakhet med hensyn til brannsikkerhet".

Resonnementet til Høyesterett i avsnitt 44 ser ut til å hvile på en oppfatning av at reparasjonen av luftbelgen *ikke* ville medført at også varmeviften ble utbedret. Det var dermed ikke tale om utbedring av samme årsaksfaktor som utløste brannen, og det kunne følgelig ikke være en mislykket utbedring som potensielt kunne starte foreldelsesfristen på nytt. At Høyesterett ikke behandler foreldelsesfrist i relasjon til mislykket utbedring i denne dommen, er også oppfatningen i juridisk teori.⁵⁵ Dermed bidrar ikke dommen til rettsavklaring om hvilke

---

⁵⁵ Skag s. 243-244 og Røed (2019) s. 235-236

fristutgangspunkt som gjelder ved mislykket utbedring. Svaret må søkes besvart i øvrige rettskilder.

Høyesterett har vurdert om mislykket utbedring kan snes som et eget mislighold i HR-2013-1261-A (Bilrust-dommen). Saken gjaldt salg av bruktbil, hvor det var foretatt mislykket utbedring av en rustskade. Kjøperen reklamerte seks år etter kjøpet, noe som aktualiserte spørsmålet om den absolutte reklamasjonsfristen på 5 år i forbrukerkjøpsloven § 27 andre ledd gjaldt for mangler som allerede var reklamert over. Dette svarte Høyesterett benektende. Av interesse for problemstillingen i dette kapitlet, er imidlertid Høyesteretts obiter dictum om foreldelse. I avsnitt 57 uttaler førstvoterende:

«Når utbedringen viste seg å være mangelfull [...] kan det reises spørsmål om dette må regnes som et eget mislighold som utløser en ny foreldelsesfrist for å gjøre gjeldende ytterligere krav på utbedring. Jeg tar ikke stilling til det". (Min kursivering)

Førstvoterende holder det dermed helt åpent hvorvidt en mislykket utbedring skal anses som et selvstendig mislighold. Obiter dictumet er likevel ikke helt uten verdi, for det faktum at førstvoterende reiser problemstillingen, forteller oss at det ikke er opplagt om det løper en ny foreldelsesfrist. At Høyesterett viker tilbake for å svare på problemstillingen som reises, skyldes nok at kravet uansett var foreldet etter den alminnelige foreldelsesfristen på 3 år, jf. § 2. Det materielle resultatet hvilte dermed utelukkende på vurderingene etter den subjektive tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 nr. 1.

Gjennomgangen i punkt 5.2 om lovtekst, punkt 5.3 om forarbeider og 5.4 om rettspraksis, har vist at de autoritative rettskildene ikke gir tolkningsbidrag til spørsmålet om mislykket utbedring starter foreldelsesfristen på nytt. Svaret må dermed søkes i de legislative hensynene bak fristutgangspunktreglene.

5.5 Tilsier de legislative hensynene at det løper ny frist?

5.5.1 Innledning

Som nevnt, er ikke problemstillingen rundt nytt fristutgangspunkt ved mislykket utbedring avklart i autorative rettskilder. Dette har medført at spørsmålet har vært diskutert av flere forfattere i juridisk teori, uten at det har materialisert seg noen felles forståelse for hvilke foreldelsesregler som gjelder. Både Tverberg og Røed ser ut til å være av den oppfatningen at rettstilstanden er usikker, mens Skag er av den oppfatningen at det ikke løper ny frist ved mislykket utbedring.⁵⁶

5.5.2 Formåls- og konsekvensbetraktninger

Et av hovedformålene med foreldelsesinstituttet er å bidra til at krav avklares og avvikles.⁵⁷ Fordringens eksistens og omfang blir mer uklar jo lengre tid det går fra kravet oppstod til det gjøres gjeldende. I forlengelse av oppgjørshensynet vil dermed hensynet til bevissituasjonen for partene generelt tale for at fristens utgangspunkt burde løpe så nært misligholdstidspunktet som mulig. En slik rettsorden unngår at det oppstår situasjoner hvor bevisene har forsvunnet med tiden, eller har lav bevisverdi som følge av tiden som har løpt. Det kan stilles spørsmål ved om hensynet til bevissituasjonen rent praktisk aktualiseres i størst grad ved tidspunktet for mislighold, og i tilfelle flere mislighold, hvilke misligholdstidspunktet som skal legges til grunn. Spørsmålet er følgelig om det er misligholdstidspunktet for den *opprinnelige* mangelen som skal legges til grunn, eller om det er misligholdstidspunktet for den *mislykkede* reparasjonen.

Det kan argumenteres for at hensynet til bevissituasjonen tilsier at fristen skal løpe fra den mislykkede utbedringen. Dersom det er foretatt en mislykket utbedring, vil dette som fristutgangspunkt ligge nærere i tid den pågående tvisten som oppstår mellom partene etter reparasjonen, sammenlignet med tidspunktet for den opprinnelige mangelen, som ligger tilbake i tid.

---

⁵⁶ Skag drøfter spørsmålet på s. 245 flg, Røed (2019) s. 234 og Tverberg (2008) s. 73.

⁵⁷ Rt. 1996 s. 994 på s. 996.

På en annen side kan det tenkes at for misligholdskrav som først oppstår etter misligholdstidspunktet, at fristen for disse kravene heller burde løpe fra misligholdskravet oppstod. Det er på dette tidspunktet eieren av formuesgodet har den første – om enn så teoretisk- mulighet for å føre sine beviser for kravet. Konsekvensene av tiden som går fra det første misligholdstidspunktet er at det blir vanskeligere å føre bevis for at en pretendert mangel kan føres tilbake til forhold som eieren av formuesgodet har ansvar for. Dette er særlig aktuelt ved dårlig vedlikehold, feil ved eller uforsvarlig bruk og alminnelig slit og elde. Dermed aktualiseres ikke bevishensynet i like stor grad for eieren av formuesgodet, slik som en kunne anta ved første øyekast.

I forarbeidene til foreldelsesloven fremkommer det eksplisitt at lovgiver ønsket regelsett som var retts teknisk enkle og forutsigbare, sammenlignet med dagjeldende foreldelseslov.⁵⁸ En slik tydelig lovgiverintensjon gjør at rettsanvenderen må – utover det som følger av alminnelig metode – vike tilbake for å velge den løsningen som harmonerer dårligst med lovens ordlyd, slik at det blir minst mulig spillerom for rettsanvenderens eget skjønn. En slik streng bokstavforutberegnelighet kan virke mindre prosesskapende mellom partene, all den tid "løsningen" skal ligge i lovteksten. Når lovteksten imidlertid ikke gir klar løsning på om fristutgangspunktet starter på nytt ved den mislykkede utbedringen, må svaret søkes i det overordnede hensynene bak loven. Som nevnt overfor vil hensynet til bevissituasjonen rundt fordringens eksistens tale for at det løper en ny foreldelsesfrist fra den mislykkede utbedringen, ettersom dette tidspunktet ligger nærere i tid tvisten som oppstår.

Løsningen der det løper en ny frist ved mislykket utbedring for opprinnelige mangler, gjør at en får samme løsning for situasjoner hvor det oppstår en ny eller annen mangel ved den mislykkede reparasjonen. I et koherensperspektiv er det retts teknisk heldig at flest mulig typetilfeller rundt mislykket utbedring har de samme løsningene etter foreldelsesloven. Det bidrar også til å realisere lovgivers ønske om retts teknisk enkle regler.

Et argument mot at det skal løpe en ny frist ved mislykket utbedring, er at det da vil være ulike regelsett for de tilfellene hvor det foretas en mislykket utbedring og i de tilfellene hvor det ikke foretas en utbedring innen rimelig tid, men utbedringsretten fortsatt er i behold.⁵⁹ Premisset er altså at en situasjon hvor utbedringen ikke er foretatt innen rimelig tid, fortsatt vil ha

---

⁵⁸ Utkast (1972) pkt. II, Utkast (1976) pkt. II og Ot.prp. nr. 38 (1977–78) s. 19

⁵⁹ Spesielt Skag er skeptisk til at det løper ulike frister i denne situasjonen jf. Skag s. 244 og ser ut til å få støtte for dette synspunktet hos Røed (2019) s. 236

fristutgangspunkt fra den opprinnelige mangelen. Til sammenligning vil et mislykket utbedringsforsøk medføre at fristen starter på nytt ved overlevering av formuesgjenstanden.

Fra realkreditor sitt perspektiv vil forventningene være ulike i de to situasjonene nevnt over. Dersom utbedringen ikke skjer innen rimelig tid, har man ikke fått noen endring i forventningene knyttet til den opprinnelige mangelen, fordi man ikke har fått tilbake tingen med lovnad om at mangelen er borte. Dette stiller seg annerledes i de tilfellene hvor gjenstanden blir forsøkt utbedret, fordi man da får en positiv indikasjon på at den opprinnelige mangelen er utbedret ved tilbakeleveringen av formuesgjenstanden. Denne lovnaden om at tingen er reparert, skaper naturlignok helt andre forventninger enn situasjoner hvor utbedringen ikke skjer innen rimelig tid. Å skille mellom tilfeller hvor utbedringen er mislykket og ikke skjer innen rimelig tid, vil også være retts teknisk enkelt å håndheve, dersom den mislykkede reparasjonen utgjør et selvstendig mislighold.

Å trekke et skille mellom tilfeller hvor det er foretatt en mislykket utbedring og tilfeller hvor utbedringen ikke skjer innen rimelig tid fremstår prosessdempende sammenlignet med dagens uklare rettstilstand. I utgangspunktet vil det være en smal sak å identifisere om realdebitor har forsøkt utbedre formuesgodet og levert formuesgjenstanden tilbake. Videre kan det argumenteres for at det bidrar til en jevnere risikofordeling mellom realdebitor og realkreditor at foreldelsesfristen løper på nytt ved mislykket utbedring. Dersom det ikke løper en ny frist ved mislykket utbedring, kan det tenkes at realdebitor ville spekulert i å trenere utbedringen for at foreldelsesfristen skulle utløpe, uten at det nødvendigvis kunne påvises at utbedringen ikke ble gjennomført innen rimelig tid. Det vil i så tilfelle være vanskelig for realkreditor å påvise at realdebitor har trenert situasjonen, eksempelvis ved å reparere andre kunders varer først, eller bestille deler som tar lang tid, men som kanskje allerede ligger på lager. Følgelig kan det hevdes at realdebitor blir "belønnet" ved å gjennomføre et dårlig utbedringsforsøk, dersom det ikke løper ny frist.

Nyland i Kjørven mfl., gir uttrykk for at det ikke hefter usikkerhet rundt hvilke foreldelsesregler som gjelder ved mislykket utbedring.⁶⁰ Spørsmålet etter Nyland sitt syn angående utbedringsforsøket, er først og fremst om det er en fristavbrytende erkjennelse jf. fl.§ 14. Dette vil bli behandlet inngående i punkt 6. Dersom det ikke er en erkjennelse og det oppstår en ny mangel, løper fristen fra det mislykkede reparasjonsforsøket. Dersom tingen er beheftet med

---

⁶⁰ Nyland i Kjørven mfl. s. 131 petit.

samme mangel, legger Nyland til grunn at foreldelsesfristen løper fra den opprinnelige mangelen.⁶¹ Nyland sitt standpunkt er ikke ytterligere begrunnet, men i typetilfeller hvor det oppstår en ny mangel ved utbedringsforsøket er det nok udiskutabelt at det løper en ny foreldelsesfrist for dette misligholdet. Det gir derimot lite bidrag til spørsmålet om hvorvidt mislykket utbedring av eksisterende mangel representerer et fortsatt mislighold, eller et nytt mislighold.

Et annet scenario som er present i juridisk teori er at den mislykkede utbedringen kan skyldes at det ikke er mulig å reparere tingen.⁶² Dersom tingen ikke lar seg reparere, er det et viktig argument for at foreldelsesfristen ikke skal starte på nytt ved mislykket utbedring. Skag begrunner ikke argumentet ytterligere, men det er nærliggende å anta at bakgrunnen for argumentet er at utbedreren ikke skal bli 'straffet' med nytt fristutgangspunkt dersom mangelen objektivt sett ikke kan repareres. Mot dette kan det innvendes at dersom mislykket utbedring skal anses som et eget mislighold etter foreldelsesloven, vil det være mer koherent misligholdsbegrep etter kontrakts- og foreldelsesretten. For realdebitor vil et mislykket utbedringsforsøk være et mislighold av kontrakten, og rent intuitivt vil det være naturlig for den samme realdebitoren å legge til grunn at det samme vil gjelde etter foreldelsesreglene.

Selv om tingen ikke objektivt sett lar seg reparere, og realkreditor mangler kunnskap om dette, er det ikke opplagt at Skag sitt resonnement kan gis fullt gjennomslag. Dersom realdebitor positivt gir uttrykk for at tingen lar seg reparere, og deretter foretar et utbedringsforsøk i den tro om at mangelen er reparert, fremstår det mer betenkelig at fristutgangspunktet fortsatt skal være fra den opprinnelige mangelen. I et slikt tilfelle, hvor det etter at reparasjon er utført viser seg at formuesgjenstanden *ikke* kan repareres, er det en mangelfull ytelse etter avtalen som er inngått.

I alle tilfeller reiser typetilfellet spørsmål om utbedringsforsøket ikke har vært faglig forsvarlig, ettersom utbedreren burde oppdaget at tingen ikke lot seg reparere.⁶³ Typetilfellet kan også aktualisere delikts-regler, slik som arbeidsgiveransvaret i skl. § 2-1. Dette vil bli behandlet i punkt 7.

---

⁶¹ Nyland i Kjørven m.fl. s. 131

⁶² Skag s. 244

⁶³ Se forutsetningsvis hvtjl. § 5

Et annet argument som har vært trukket frem i juridisk teori, er at selv om det løper en ny reklamasjonsfrist, er det ingen automatikk i at det også bør løpe en ny foreldelsesfrist.⁶⁴ Som gjennomgått i punkt 2.1 eksisterer reklamasjon- og foreldelsesreglene side om side. Det vil dermed være relevant å undersøke om forholdet til reklamasjonsreglene kan gi støtteargumenter for et bestemt fristutgangspunkt, i form av konsekvens- og koherenshensyn.

5.6 Tilsier ny reklamasjonsfrist ny foreldelsesfrist?

5.6.1 Innledning

Problemstillingen som behandles under punkt 5.6, er om ny relativ reklamasjonsfrist tilsier at det også skal løpe ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring. Høyesterett har slått fast i HR-2013-1261-A (Bilrust-dommen) at det løper en ny relativ reklamasjonsfrist ved mislykket utbedringsforsøk av rustskade etter forbrukerkjøpsloven.

5.6.2 Koherens mellom reklamasjon- og foreldelsesreglene

Foreldelsesloven skiller ikke mellom fordringshavere som er profesjonelle og som er forbrukere. Å differensiere på hvem fordringshaveren er, finnes det ikke rettskildemessige punkter for. Det oppstår et lite effektivt forbrukervern hvis det ikke løper ny foreldelsesfrist fra den mislykkede utbedringen, men at fristen istedenfor skal løpe fra det opprinnelige misligholdet. Det kan eksempelvis tenkes at en forbruker reklamerer rettidig på utbedringen av formuesgodet. Dersom foreldelsesfristen løper fra det opprinnelige misligholdstidspunktet, kan den rettidige reklamasjonen derfor være fremsatt etter at foreldelsesfristen er løpt ut og kravet vil dermed være tapt. Selv om det generelt hender at krav foreldes i situasjoner hvor det er reklamert rettidig, er ikke det et argument for at den miss-tilpasningen som eksisterer mellom foreldelsesloven og forbrukerkjøpsloven, ikke kan søkes avdempet gjennom et mer koherent regelverk.

Et slikt hull i forbrukervernet som illustrert overfor gir en tilfeldig fordel til realdebitor. Alternativet for realkreditor i et slikt tilfelle er å ta ut søksmål, som i verste fall er prematurt. Uansett fremstår løsningen hvor det ikke løper ny foreldelsesfrist som unødig prosessdrivende.

---

⁶⁴ Skag s. 245

Et slikt prosessdrivende tolkningsresultat var det motsatte av hva lovgiver hadde som intensjon ved dagens foreldelseslov jf. kapittel 1.3.

I juridisk teori har det vært hevdet at det ikke noe godt argument for ny foreldelsesfrist, at det løper ny reklamasjonsfrist.⁶⁵ Skag skriver:

"Debitor har behov for varsel dersom utbedringsarbeidet ikke var vellykket. At det kreves at kreditor må følge opp en mislykket reparasjon er derfor både rimelig og fornuftig. Slike hensyn kan ikke overføres som begrunnelse for at disse tilfellene skal løpe en ny foreldelsesfrist som tilgodeser kreditor".⁶⁶

Resonnementet til Skag ser ut til å hvile på en snudd argumentasjonsbyrde fra realkreditor -som er parten i mislighold- til realdebitor. Etter mitt syn er det mer treffende å spørre hvilke beskyttelsesverdige forventninger realkreditor har til at det ikke skal løpe ny foreldelsesfrist fra mislighold vedkommende selv er ansvarlig for. Det kan umiddelbart fremstå som en tilfeldig fordel for realkreditor dersom misligholdet – utbedringsforsøket - ikke utløser ny foreldelsesfrist.⁶⁷

I et koherensperspektiv kan det argumenteres for at når det løper en ny reklamasjonsfrist, burde det også løpe en ny foreldelsesfrist. I motsatt tilfelle kan det tenkes at realkreditor blir tvunget til å foreta rettslige skritt etter fl. § 15, for å stoppe foreldelsesfristen, selv om reklamasjonsfristene er overholdt og partene er i dialog om kravet. Det fremstår umiddelbart unødig prosessskapende. Selv om det kan tenkes tilfeller hvor realdebitor ser seg nødt til å avbryte foreldelsesfristen ved å foreta rettslige skritt etter fl. § 15, har partene også mulighet for å avtale fristforlengelse, eller stansing av saken.⁶⁸

Partenes mulighet for å avtale fristforlengelse i en slik situasjon vil naturlig nok medføre at realkreditor ikke lenger kan trenere saken til sin fordel. Det kan derimot stilles spørsmål ved hvor praktisk beskyttelse dette egentlig gir for realdebitor, spesielt i forbrukerforhold. Foreldelsesspørsmålet generelt, og forholdet mellom reklamasjonsreglene og foreldelsesreglene spesielt, er nok ikke fremst i tankerekken til den alminnelige realkreditor.

---

⁶⁵ Skag s. 244

⁶⁶ Skag s. 244

⁶⁷ Forholdet til tilleggsfristen i § 10 behandles i punkt 5.7

⁶⁸ Se fl. § 28 (1).

Det er dermed en liten trøst at man teoretisk kan avtale fristforlengelse i en utbedringssituasjon. Videre er det ingen garanti for at partene faktisk kommer til enighet om fristforlengelse.

Samlet sett tilsier betydningen av at det løper ny reklamasjonsfrist, også at det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring. Løsningen gir et koherent regelverk mellom kontrakts- og foreldelsesretten. Et koherent regelverk bidrar igjen til retts teknisk enkle regler for realkreditor og realdebitor å innrette seg etter.

I de tilfellene det er foretatt en mislykket utbedring, og eieren av formuesgodet ikke er klar over at utbedringen har vært mislykket, kan det aktualisere tilleggsfrist-regelen i fl. § 10. Ettersom fordringshaveren i et slikt tilfelle kan risikere at den alminnelige foreldelsesfristen på 3 år jf. fl. § 2 er oversittet, før han hadde kunnskap om mangelen og muligheten til å fremme kravet. Da oppstår spørsmålet: Gir fl. § 10 tilstrekkelig beskyttelse for realkreditor ikke har behov for nytt fristutgangspunkt ved mislykket utbedring?

5.7 Tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10

5.7.1 Innledning

I forrige punkt ble det konkludert med at forholdet til reklamasjonsreglene gir støtteargument for at det skal løpe ny frist ved mislykket utbedring. Spørsmålet under dette punktet er om tilleggsfristregelen i fl. § 10, gir realkreditor tilstrekkelig med beskyttelse i et tilfelle hvor det er foretatt et mislykket utbedringsforsøk. Som tidligere nevnt, har det i juridisk teori blitt lagt til grunn at realkreditors sine interesser er tilstrekkelig ivaretatt gjennom tilleggsfristregelen i fl. § 10. Synspunktet er dermed at realkreditor ikke har et behov for at det løper en ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring, fordi den aktsomme realkreditor vil bli tilgodesett med tilleggsfrist etter § 10. Foreldelsesloven § 10 (1) lyder:

"Dersom fordringshaveren ikke har gjort fordringen gjeldende fordi han manglet nødvendig kunnskap om fordringen eller skyldneren, inntreer foreldelse tidligst 1 år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap".

Som det følger av ordlyden i fl. § 10 nr. 1 regulerer bestemmelsen tilleggsfrist der fordringshaveren mangler "nødvendig kunnskap" om fordringen eller skyldneren. I et tilfelle ved mislykket utbedringsforsøk vil ikke manglende kunnskap om skyldneren komme på

spissen, ettersom dette naturligvis er realdebitor som er skyldneren. Hensynet bak bestemmelsen er å verne fordringshaveren [reakkreditor] fra å lide rettstap i situasjoner hvor han/hun ikke vil ha noen muligheter til å avbryte foreldelsesfristen.⁶⁹

5.7.2 Nærmere om kunnskapskravet

Dersom reakkreditor har kunnskap om det mislykkede utbedringsforsøket, vil det ikke være et problem å gjøre eksempelvis mangelskrav gjeldende mot realdebitor. Sentralt for problemstillingen er dermed tolkningen av vilkåret "burde skaffet seg slik kunnskap" reelt beskytter reakkreditor, i en situasjon hvor det er foretatt mislykket utbedring og reakkreditor mangler kunnskap om fordringen. Skal fl. § 10 gi den beskyttelse for fordringshaveren den er ment å ha, er forutsetningen at kunnskapskravet ikke tolkes for strengt, og at fristens lengde på 1 år er tilstrekkelig tid til at realdebitor får områdd seg.

Ordlyden "burde skaffet seg slik kunnskap" gir anvisning på en aktsomhetsvurdering. Rent språklig innebærer "burde skaffet seg" en aktivitetsplikt – en handlingsoppfordring for realdebitor. Dersom det foreligger forhold som gir realdebitor oppfordring til å undersøke fordringens eksistens, og realdebitor lar være, vil ikke hensynet bak fl. § 10 gjøre seg gjeldende. Dette skyldes at bestemmelsens formål er å verne den kreditor som på tross av rimelig aktsomhet om fordringens eksistens, ikke har muligheten til å avbryte foreldelsesfristen.⁷⁰

Tilleggsfristen på ett år kan umiddelbart fremstå som en tilstrekkelig beskyttelse for realdebitor all den tid ett år er relativt lang tid. Spesielt holdt opp mot de relative reklamasjonsfristene i eksempelvis forbrukerkjøpsloven og kjøpsloven, som kan være på et par måneder for førstnevnte, og kan være uker for sistnevnte.⁷¹ Ved nærmere gjennomgang kan det stilles spørsmål ved om ett år reelt er tilstrekkelig med tid til å gjøre fordringen gjeldende. I tråd med samfunnsutviklingen, blir alt fra entreprisprosjekter, til skipsbyggingsprosjekter og avanserte tekniske apparater både større og mer kompliserte. Det innebærer at kan bli vanskeligere og mer tid- og ressurskrevende å klarlegge hvilke feil og mangler som skyldes hvilke forhold. Spesielt i entreprisprosjekter kan det være en svært krevende oppgave å klarlegge hvilke krav som skyldes hva, hvilke krav som må sees i sammenheng med hverandre og naturligvis hvem

---

⁶⁹ Ot.prp.nr.38 (1977-1978) s. 62.

⁷⁰ Ot.prp. nr. 38 (1977-1978) s. 62

⁷¹ Rt-2010-103 (Kistebakkane) ble det lagt til grunn at forbkjl. § 27 sin minstefrist på 2 måneder også skulle gjelde ved boligkjøp. Kjøpsloven § 39 (2) angir fristen til å være "innen rimelig tid".

som hefter for de ulike kravene.⁷² Selv om tilleggsfristen i fl. § 10 i utgangspunktet utskytes i en slik situasjon, kan det være en vanskelig øvelse for den enkelte entreprenør å vurdere når terskelen for vilkåret "burde ha visst" om kravet i fl. § 10, er oppnådd, der og da.

Konsekvensene av å trå feil er naturligvis fatale, all den tid kravet da vil være foreldet. Faren er dermed at tilleggsfristen i noen tilfeller kan tvinge realdebitor til å ta ut premature søksmål for å stoppe foreldelsesfristen. Med den begrunnelse at det er bedre å ta ut søksmål for å få stoppet foreldelsesfristen for noen av kravene. Det kommer ikke uten ytterligere komplikasjoner. I forlengelsen av forannevnte, er det et annet element at det generelt er både tid- og kostnadskrevende å gå til domstolene for å få behandlet sin sak. Dette innebærer at en part som tar ut stevning må være rimelig trygg på sine pretenderte krav, all den tid saksøker som klar hovedregel har bevisbyrden, og man potensielt kan ende opp med både egen og motpartens sakskostnader dersom saken ikke vinnes helt eller delvis.⁷³

5.7.3 Rettskraftsreglene jobber mot realkreditor

I tillegg kommer det elementet at rettskraftsreglene og regelen om litispensens i tvisteloven gjør at parten må søke og fremme alle krav i samme sak jf. tvl. § 19-15 (3). Dersom realdebitor tar ut et prematurt søksmål for å hindre at tilleggsfristen i § 10 løper ut, er det ikke gitt at andre krav lar seg kumulere inn i saken eller at potensielle saker lar seg forene.⁷⁴ Dette gjelder også dersom realdebitor tar ut søksmål for å stoppe foreldelsesfristen og få dom for kravene sine. Da er det ikke gitt at krav som senere dukker opp senere i samme prosjektet, blir tillat behandlet av retten under henvisning til rettskraftsreglene i tvl. § 19-15 (3).

Forholdet mellom rettskraftsreglene og kunnskapskravet i fl. § 10 er en kjent problemstilling for Høyesterett. I HR-2019-2034-A (Psykolog) avsnitt 64 uttales det: "Det ville være uheldig hvis foreldelsesreglene skulle tvinge kreditor til å ta ut søksmål før han har muligheter til å vinne frem". Selv om Høyesterett er bevisst problemstillingen uttales det i samme dom avsnitt 71: "Hva som er "nødvendig kunnskap" om fordringen, vil kunne variere med kravets art [...]". Den skjønnsmessige vurderingen vil dermed alltid jobbe mot realdebitor, mens tilleggsfristen løper.

---

⁷² Bremset og Wefald, <https://rett24.no/articles/foreldelsesloven--en-fortitoaring-moden-for-fornyelse>, lastet ned 06.05 2022

⁷³ Se tvisteloven § 20-2 (1)

⁷⁴ Hensynet til rettskraftsreglene er også trukket frem i Kjørven mfl. s. 190

Et eksempel på hvordan den skjønnsmessige vurderingen jobber mot realdebitor, finnes i HR-2021-2201-A avsnitt 77. I relasjon til når realkreditor kunne anses å ha tilstrekkelig kunnskap om kravet, uttales det:

"[...] For så vidt gjaldt vinduene har lagmannsretten kommet til at borettslaget senest 22. september 2015 hadde tilstrekkelig kunnskap til å få ansvarsforholdet prøvd. *Det er mulig at det er noe strengt å komme til at kunnskapskravet var oppfylt allerede da.* Etter min oppfatning hadde imidlertid borettslaget under enhver omstendighet tilstrekkelig grunnlag for å fremme krav for så vidt gjaldt vinduene, før 22. mai 2016. Ansvarer etter bustadoppføringsloven er etter dette foreldet." (min kursivering)

En ser altså at Høyesterett stiller seg noe tvilende til lagmannsrettens tidspunkt for når kunnskapskravet var oppfylt. At de ulike instansene kan være uenige om hvilke tidspunkt kunnskapskravet er oppfylt, er nok en direkte konsekvens av regelen gir anvisning på en konkret vurdering. Dommen illustrer like fullt at dersom Høyesterett og lagretten kan være uenig om når kunnskapskravet er oppfylt, er det ingen smal sak for realkreditor å vurdere når han selv har tilstrekkelig kunnskap om fordringen.

Et eksempel på hvordan rettskraftsreglene kunne jobbet mot realkreditor finner en i HR-2018-1130-A (Rørlegger). Dommen omhandlet en kjøper som ved rettskraftig dom i forliksrådet var dømt til å betale to forfalte fakturaer fra rørleggeren. Kjøperen tok senere ut stevning mot rørleggeren med krav om tilbakebetaling og erstatning av overfakturerte beløp. Både lagretten og tingretten konkluderte med at kravet var rettskraftig avgjort etter tvl. § 19-15 (3). Høyesterett i avdeling la til grunn at prisavslagskrav måtte regnes som en innsigelse mot vederlagskravet, slik at det ikke var adgang til å bringe dette kravet inn i en senere sak, slik at krav på erstatning og prisavslag for samme kontraktsbrudd var samme krav. I den konkrete vurderingen ble det lagt til grunn at tilbakebetalingskravet var en innsigelse som også var rettskraftig avgjort ved tidligere dom, og at erstatningskravet var så nært tilknyttet kravet som var fremmet for forliksrådet, at også denne innsigelsen var rettskraftig avgjort.

I rørlegger-dommen HR-2018-1130-A forelå det ikke noe tidspress som følge av den alminnelige foreldelsesfristen i § 2, eller tilleggsfristen i § 10. Likevel klarte den ankende part å trå feil i hvilke innsigelser som var rettskraftig avgjort for de ulike kravene. Denne øvelsen blir imidlertid ikke lettere jo større prosjektene er, og med eventuelt tidspress som følge av tilleggsfristen i fl. § 10.

Et annet eksempel finnes i Rt-1998-1042 hvor den ene parten under saksforberedelsen fremsatte krav om tilbakesøkning etter aksjeloven § 12-8. Det springende punktet var om foreldelsesfristen for tilbakesøkningskravet var avbrutt ved stevning, hvor det bare ble fremsatt erstatningskrav. Høyesterett kom til at stevningen kun var fristavbrytende i den utstrekning det var identitet mellom det krav som først var reist, og det krav som først senere ble fremmet. Dommen illustrerer følgelig at for de tilfellene hvor det tas ut premature søksmål, og eventuelle nye krav skulle bli identifisert på et senere tidspunkt, men som ikke passerer identifikasjonstesten, ikke vil kunne behandles av domstolene jf. forutsetningsvis tvl. § 18-1. Det fremstår dermed ikke som en tilfredsstillende begrunnelse at foreldelsesfristen for mislykket utbedring ikke skal starte på nytt, fordi realdebitor kan lene seg på tilleggsfristen i fl. § 10.⁷⁵ Som illustrert over, er det ikke gitt at fl. § 10 oppnår verneformålet bestemmelsen er satt til å oppnå.

Hvorvidt fl. § 10 kan anses å gi realkreditor tilstrekkelig vern, har vært vurdert av danskene da de skulle revidere sin foreldelseslov.⁷⁶ Den danske foreldelsesloven § 3 har en suspensjonsregel der foreldelsesfristen suspenderes til det tidspunktet fordringshaveren fikk eller burde ha fått kunnskap om kravet. Det innebærer at fordringshaveren – når han får tilstrekkelig kunnskap – får samme foreldelsesfrist til å ta stilling til kravene, som en fordringshaver som hadde kunnskap om kravene fra start. Ved danskens revisjon av sin lov, ble suspensjonsregelen vurdert opp mot den norske tilleggsfristregelen i § 10. Det interessante er at det danske utvalget fant det heller tvilsomt om § 10 ga fordringshaveren nødvendig med tid til å ta stilling til eventuelle krav.⁷⁷

Et annet spørsmål som oppstår er om kunnskapskravet i fl. § 10 må knytte seg til den opprinnelige mangelen som ble forsøkt utbedret, eller kunnskap om at mangelen bestod etter utbedringsforsøket. I Rt. 2013 s. 865 (Bilrust) avsnitt 58 behandlet Høyesterett problemstillingen og uttalte : " Dersom foreldelse her skulle skje på tross av at kjøper legger til grunn at selgers utbedring er kontraktsmessig, *ville foreldelsesreglene kunne virke som en felle for kjøper*, som ikke hadde noen foranledning til eller grunnlag for å fremme noe krav mot selger" (min kursivering). Høyesterett slår dermed fast at kunnskap om den opprinnelige mangelen ikke utelukker tilleggsfristen i § 10.

---

⁷⁵ Skag s. 244 bruker tilleggsfristen i § 10 som begrunnelse for at det ikke løper ny frist ved mislykket utbedring.

⁷⁶ Bet. 1460 (2005) s. 99 flg.

⁷⁷ Bet. 1460 (2005) s. 99 flg.

Innledningsvis reiste jeg spørsmål om tilleggsfristen i fl. § 10 fungerer som en reell beskyttelse for en fordrings-uvitende realdebitor. I mindre kompliserte situasjoner vil tilleggsfristen i fl. § 10 fungere etter sitt formål, ettersom fristen på 1 år vil være tilstrekkelig for realdebitor til å avbryte foreldelsesfristen. I større saker, hvor etterforskning- og undersøkelsesarbeidet vil ta tid, vil fristen på 1 år medføre at realdebitor kan bli tvunget til å ta ut premature søksmål. I strid med forarbeidenes intensjon, og det legislative hensynet bak regelen. I relasjon til oppgavens problemstilling, vil det dermed ikke være et viktig argument mot at det skal løpe ny frist ved mislykket utbedring, at realdebitor er tilgodesett med tilleggsfristen i fl. § 10.⁷⁸

5.8 Oppsummering og konklusjon

I punkt 5.1 reiste jeg spørsmålet om hvilken foreldelsesfrist som gjelder ved mislykket utbedring, og om mislykket utbedring er et selvstendig mislighold. Konklusjonen er at det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedringsforsøk etter fl. § 3 nr. 2, og at det mislykkede utbedringsforsøket er et selvstendig mislighold etter foreldelsesloven.

Ved at det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring, vil foreldelsesreglene bli mer koherent med kontraktsrettens reklamasjonsregler jf. punkt 5.6, men også slik at misligholdsbegrep blir mer koherent etter kontraktslovgivningen og foreldelsesloven. Nytt fristutgangspunkt fra utbedringsforsøket vil trolig også være mindre prosesskapende ved at den korte tilleggsfristregelen i § 10 ikke vil medføre realkreditor tar ut premature søksmål, siden tilleggsfristen i § 10 ikke gir realkreditor nødvendig beskyttelse mot mislykkede utbedringsforsøk.

---

⁷⁸ Skag s. 244 er av motsatt oppfatning.

6 Utbedring som erkjennelse etter fl. § 14

6.1 Problemstilling

Problemstillingen i dette kapitlet er hvorvidt, og eventuelt når, utbedring kan være en erkjennelse etter foreldelsesloven § 14. I en utbedringssituasjon kan det tenkes ulike typetilfeller basert på hvilke intensjon realdebitor har hatt ved utbedringen, som vil ha betydning for anvendelsen av § 14. Det kan umiddelbart differensieres mellom tilfeller der realdebitor utøver utbedring som offensiv eller defensiv avhjelp, og de tilfeller hvor tingen utbedres som ren service eller på bakgrunn av slit og elde.⁷⁹ Det kan også tenkes at realdebitor benytter utbedringssituasjonen som taktikk for å trenere kravet til å bli foreldet.⁸⁰ Uavhengig av de ulike typetilfellene, må det klarlegges hva som kvalifiserer som en erkjennelse, og hva som ikke kvalifiserer som fristavbrytende utsagn eller opptreden. Foreldelsesloven § 14 lyder:

"Foreldelse avbrytes når skyldneren overfor fordringshaveren *uttrykkelig eller ved sin handlemåte* erkjenner forpliktelsen, så som ved løfte om betaling eller ved å betale rente." (min kursivering)

Det sentrale er at skyldneren "erkjenner" forpliktelsen, enten "uttrykkelig" eller "ved sin handlemåte". Ordlyden "uttrykkelig" gir anvisning på en entydig beskjed fra realdebitor om at utbedringskravet ikke bestrides. Ser en ordlyden i det alternative vilkåret "ved sin handlemåte" som regulerer ikke-verbal erkjennelse, gir det ytterligere støtte for at "uttrykkelig" skal forstås som en verbal aksept av kravet. Spørsmålet deretter er hva som skal til for at aksept av kravet er en erkjennelse.

6.2 Hvordan ser en erkjennelse ut i praksis?

Ved vurderingen av om det foreligger en erkjennelse som er fristavbrytende, har Høyesterett i Rt. 1997 s. 920 (kjæremål) generelt uttalt at det "ikke [er] nok å bestride kravet, det skal positivt og noenlunde klart erkjennes, i ord eller handling". Slik Høyesterett formulerer seg, vil dermed passivitet overfor realkreditor i en utbedringssituasjon ikke kunne anses som en erkjennelse. I Rt. 1999 s. 1755 ble det trukket frem at spørsmålet om erkjennelse må skje etter "en samlet

---

⁷⁹ De to nevnte typetilfellene vil behandles nærmere i punktene under

⁸⁰ Forbrukerrådet uttrykte bekymring for trenering i forarbeidene til forbrukerkjøpsloven jf. Ot. prp.nr. 44 (2001-2002) s. 116 flg.

vurdering av alle relevante forhold". Den konkrete helhetsvurderingen har i teori og praksis blitt formulert som et spørsmål om "skyldnerens opptreden med rimelighet kan oppfattes av fordringshaveren".⁸¹

Den overnevnte problemformuleringen har i juridisk teori blitt omtalt som upresis og egnet til å lede rettsanvenderen på villspor.⁸² Innvendingen har i hovedsak rettet seg mot at problemformuleringen ikke er presis på hva skyldnerens ord eller handling skal gi fordringshaveren oppfatning om. Kjørven mfl. har dermed presisert problemstillingen til å bli et spørsmål om "skyldnerens opptreden gir fordringshaveren rimelig grunn til ikke å foreta andre fristavbrytende skritt".⁸³ I spørsmålet om forholdet mellom erkjennelsesregelen i § 14 og utbedringssituasjoner, vil presiseringen til Kjørven mfl. intuitivt kunne fremstå presiserende, siden realkreditor normalt ikke vil foreta seg andre fristavbrytende skritt utbedringsforsøket.

Imidlertid har Høyesterett i HR-2015-1222-A (Psykologspesialist) stilt seg negativ til presiseringen til Kjørven mfl. I avsnitt 36 skriver førstvoterende:

Å gjøre dette utelukkende til et spørsmål om «skyldnerens opptreden gir fordringshaveren rimelig grunn til ikke å foreta andre fristavbrytende skritt», kan etter mitt skjønn lett lede for langt bort fra lovens krav om at skyldneren i ord eller handling «erkjenner forpliktelsen». Foreldelsesloven er en utpreget positivrettslig lov med uttømmende regler for hvordan foreldelse avbrytes. Det tilsier at man bør være tilbakeholden med å relativisere innholdet i bestemmelsene om fristavbrudd.
(Min kursivering)

Som redegjort for i metodekapittelet i punkt 1.3, er foreldelseslovens utpregede positivistiske preg førende for Høyesterett sin forståelse av rettsreglene. Det er nærliggende å tolke Høyesterett dithen at en relativisering av lovteksten vil medføre at en beveger seg bort fra forarbeidenes intensjon om klare og retts tekniske regler, ettersom relativisering fort kan medføre at ordlyden kommer i bakgrunnen ved klarlegging av rettsregelen.

---

⁸¹ Kjørven mfl. s. 306 med videre henvisning til Kjønsstad/Tjomsland s. 107 og Rt. 1999 s. 1755 på s. 1760

⁸² Kjørven mfl. s. 306

⁸³ Kjørven mfl. s. 306

6.3 Betydningen av HR-2013-1261-A

Bussbrann-dommen, som ble omtalt i oppgavens kapittel XX og XX, illustrerer også spørsmålet om utbedring kan anses som en fristavbrytende erkjennelse jf. § 14. I avsnitt 56 uttalte Høyesterett følgende:

"Normalt vil spørsmålet om anvendelse av tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 ikke komme på spissen når en selger har påtatt seg å utbedre en mangel. Dette vil, *om det ikke er konkrete holdepunkter for en annen forståelse av selgers handlemåte, måtte sees som en erkjennelse av kravet, jf. foreldelsesloven §14 og §20 [...]*".

(Mine kursiveringer).

Metodisk skal en være varsom med å ordlydstolke Høyesteretts premisser. Dette gjelder særlig når det er tale om et obiter dictum, som det overnevnte.⁸⁴ Når det er sagt, er det nærliggende å tolke Høyesterett dithen at utbedring av en mangel, uten forbehold er som klar hovedregel å anse som er erkjennelse etter § 14. Selv om den rettskildemessige vekten av uttalelsene ikke er tungt, sier ikke Høyesterett stort mer enn det som allerede følger av en alminnelig språklig tolkning av lovteksten og forarbeidene.⁸⁵ Uttalelsen harmonerer også godt med hvordan den alminnelige oppfatningen vil være mellom partene i de tilfellene der realdebitor tar tingen til seg for utbedring, etter at realkreditor har fremsatt krav om dette.

Hva Høyesterett legger i "konkrete holdepunkter for noe annet" i HR-2013-1261-A avsnitt 56 utdypes ikke nærmere i dommen. En kan tenke seg at "konkrete holdepunkter" for noe annet, er en henvisning til eventuelle forbehold som realdebitor kommer med i møte med krav om utbedring. Forbeholdet kan enten knytte seg til ansvaret for mangelen i forkant av utbedringen, men det kan også tenkes at realdebitor tar forbehold om mangelen i det hele tatt kan repareres. Dersom realdebitor tar slike forbehold overfor realkreditor i forkant av utbedringssituasjonen, er det naturlig å legge til grunn at det foreligger "konkrete holdepunkter for noe annet" jf. HR-2013-1261-A. Dermed vil ikke utbedringen anses som en fristavbrytende erkjennelse etter fl. § 14.

En slik forståelse av HR-2013-1261-A har også støtte i senere praksis, hvor Høyesterett i HR-2015-1222-A (Psykologspesialist) avsnitt 37 uttaler:

---

⁸⁴ Premissene i avsnitt 56 var -som Høyesterett selv skriver- ikke løftet frem av partene.

⁸⁵ Jf. behandlingen i punkt 4.1

"Når skyldneren bestrider kravet overfor fordringshaveren, foreligger ingen erkjennelse. *Det må gjelde selv om skyldneren foretar handlinger eller kommer med utsagn som ellers normalt må oppfattes som en fristavbrytende erkjennelse*". (min kursivering)

Høyesterett slår dermed fast at dersom kravet et bestridt, men realdebitor likevel innleder forhandlinger eller andre utsagn som kan oppfattes som en erkjennelse, foreligger det ikke fristavbrudd etter fl. § 14.

Selv om ordlyden gjennom de to alternative vilkårene er klar på hva som er vurderingstema for fristavbrytende erkjennelse, kan fortsatt ulike typetilfeller by på utfordringer i det praktiske liv. Dersom realkreditor er en forbruker som oppsøker realdebitor og påberoper en mangel, er det ikke helt uvanlig at realdebitor tar imot tingen for å undersøke den, gjerne for å få klarhet i om den angivelige mangelen er noe realdebitor er ansvarlig for, og ikke noe som skyldes forbrukeren. Realkreditor har dermed gjort det klart at tingen må repareres, mens realdebitor gjerne gir uttrykk for at hun vil undersøke tingen nærmere. Det reiser spørsmål om forhandlinger kan være en erkjennelse av kravet.

6.3.1 Er forhandlinger en erkjennelse?

Dersom partene har inngått en egen avtale om utbedringen, kan enten avtalen sees på som en erkjennelse av tidligere forhold, eller som en avtale om utbedring for en mangel som ikke realdebitor er eller var ansvarlig for. I sistnevnte tilfelle – hvor realdebitor ikke erkjenner ansvar - vil spørsmålet om forhandlinger kan være en erkjennelse komme på spissen.

Realkreditor vil i et slikt tilfelle levere fra seg tingen i den tro om at mangelen skyldes realdebitor og realdebitor reparerer og leverer tilbake i den tro at feilen ligger hos forbrukeren. Dersom det viser seg at mangelen er mislykket utbedret, oppstår dermed spørsmålet om kravet likevel er erkjent, selv om realdebitor har utbedret i den tro at feilen ligger hos realkreditor.

At ikke enhver forhandling eller dialog om utbedringen kan anses som en fristavbrytende erkjennelse, støttes også av forarbeidende til § 14. I Ot.prp.nr 38 (1977-1978) annet avsnitt siste setning: "Det vil derimot ikke i seg selv avbryte foreldingen at skyldneren innlater seg i forhandling med fordringshaveren om skyldforholdets eksistens".

Dersom man tolker forarbeidenes uttrykk "forhandling" i vid forstand, vil også undersøkelser av tingen, for å klarlegge hvem som hefter for mangelen, være en form for forhandling mellom partene. Ved det lagt til grunn, vil ikke enhver undersøkelse av tingen være en erkjennelse etter § 14.⁸⁶ Dermed løper fortsatt foreldelsesfristen for den opprinnelige mangelen, frem til det foretas et mislykket utbedringsforsøk, som vil starte foreldelsesfristen på nytt jf. konklusjonen i punkt 4. Dersom utbedringen er en erkjennelse, vil også dette medføre nytt friststarttidspunkt jf. fl. § 20

6.4 Oppsummering

I punkt 6 har jeg behandlet forholdet mellom ulike utbedringssituasjoner og erkjennelsesregelen i fl. § 14. Konklusjonen er at ikke ethvert utbedringsforsøk vil være å anse som en erkjennelse av kravet. Det må i tråd med Høyesterettspraksis foreligge klare holdepunkter for at utbedringsforsøket ikke er en erkjennelse av mangelen. Slike klare holdepunkter vil kunne være klare forbehold i forkant av utbedringsforsøket. Det innebærer at det ikke automatisk starter en ny frist ved utbedring jf. fl. § 20.

I et tilfelle hvor utbedringen ikke kan anses som en erkjennelse og utbedringsforsøket er mislykket, vil fristen starte på nytt jf. fl. § 3 nr. 2. Friststarttidspunktet vil dermed være fra overleveringen av formuesobjektet, slik som i HR-2006-2155-A (Asker politistasjon) og HR-2007-1576-A (bussbrann).

Uavhengig av om utbedringsforsøket er en erkjennelse eller ikke, kan utbedringsforsøket medføre at det oppstår nye skader. Et spørsmål som særskilt reiser seg ved erkjennelse av tidligere mangler, er om nye mangler som følge av utbedringsforsøket kan hjemles i fl. § 9, fordi vilkårene for å fremme kravet som deliktserstatning er oppfylt.

---

⁸⁶ HR-2015-1222-A avsnitt 37

7 Fristutgangspunkt etter fl. § 9

7.1 Problemstillingen

Problemstillingen under dette kapitlet er om, og eventuelt i hvilke tilfeller foreldelsesloven § 9 kan regulere friststart i de tilfellene det er foretatt en mislykket utbedring.

På et vesentlig punkt skiller foreldelsesloven § 9 skiller seg fra fristutgangspunktregelen i § 3 nr. 2. Fristutgangspunktet etter foreldelsesloven § 3 nr. 2 starter uavhengig av fordringshavers kunnskap, mens fristutgangspunktet i § 9 nr. 1 beror på kreditors aktsomme kunnskap om kravet. Bestemmelsens første ledd første punktum lyder:

Krav på *skadeserstatning* eller oppreisning foreldes 3 år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige [...].
(min kursivering).

Ordlyden av "fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap" peker på at fristen aldri løper før skyldneren faktisk får, eller burde fått, kunnskap om fordringen. Som tidligere omtalt løper foreldelsesfristen for skjulte feil og mangler, uavhengig av om fordringshaveren var klar over manglene.⁸⁷

I tillegg til ulikt kunnskapstidspunkt, har de to bestemmelsene også forskjellig ytre frist. Etter fl. § 3 nr. 2 jf. § 10 kan den maksimale fristlengden være 13 år, mens den etter fl. § 9 nr. 2 kan være 20 år. Siden foreldelsesfristen *potensielt* kan være dobbelt så lang, vil det være av stor betydning for realdebitor om kravet kan hjemles i fl. § 9.

Foreldelsesloven § 9 regulerer krav på "skadeserstatning". Bestemmelsen er imidlertid negativt avgrenset i tredje ledd, som slår fast at bestemmelsen ikke gjelder "krav som springer ut av kontrakt". Etter ordlyden i første og tredje ledd, regulerer bestemmelsen krav med deliktsrettslig preg, men er taus angående adgangen til å fremme deliktskrav som kan oppstå i et kontraktsforhold.

---

⁸⁷ HR-2006-2155-A (Asker politistasjon)

Ordlyden "krav som springer ut av kontrakt" gir anvisning på et tilknytningskrav. Bestemmelsen gir ingen veiledning på hvor tett tilknytningen må være for at noe "springer ut av kontrakt[en]" i det konkrete tilfellet. I relasjon til problemstillingen om mislykket utbedring, er spørsmålet hvor stor tilknytning erstatningskravet kan ha til kontraktssituasjonen mellom partene, og samtidig ikke "springe[r]" ut av kontrakt jf. § 9 (3). Formålet med denne oppgaven er imidlertid ikke å identifisere terskler for når noe "springer ut av kontrakt". De følgende drøftelsen vil dermed forutsette at vilkårene i fl. § 9 er oppfylt.

Tidligere i oppgavens punkt 6 tok jeg for meg forholdet mellom utbedringsforsøk og erkjennelsesregelen i fl. § 14. Et eksempel på hvordan vilkårene for å fremme kravet etter § 9 er oppfylt, kan være dersom utbedringsforsøket skyldes feil eller var uforsvarlig gjennomført. Det forutsettes at realdebitor i så tilfelle ikke har oppfylt sine minimumskrav til utførelsen.⁸⁸ Hvilken betydning overtredelse av arbeidsgiveransvaret kan ha for fristutgangspunkt, vil drøftes i neste punkt.

7.2 Forholdet mellom skl. § 2-1 (arbeidsgiveransvaret) og fl. § 9

7.2.1 Innledning

Problemstillingen under dette kapitlet er hvilke betydning brudd på lovregulerte atferdsnormer har for fristutgangspunkt etter foreldelsesloven. Lovregulerte atferdsnormer eksisterer på tvers av ulike rettsområder, herunder aksjeloven § 17-1, skadeerstatningsloven § 2-1 eller ulovfestet profesjon- eller informasjonsansvar for profesjonsutøvere. For spørsmålet om mislykket utbedring, er det spesielt brudd på skl. § 2-1, det såkalte arbeidsgiveransvaret, som er mest aktuelt. Spørsmålet er hvordan forholdet til foreldelsesloven blir når vilkårene for arbeidsgiveransvaret er oppfylt.

Foreldelsesloven gjelder som nevnt for "fordring" jf. fl. § 1. I relasjon til spørsmålet om hvilke betydning brudd arbeidsgiveransvaret har for foreldesspørsmålet, forutsettes det i alle drøftelsene at vilkårene for erstatning er oppfylt.⁸⁹ Skadeserstatningsloven § 2-1 lyder:

---

⁸⁸ Eksempelvis hvtjl. § 5 (1).

⁸⁹ Erstatningsrettslig relevant tap, et ansvarsgrunnlag, faktisk årsakssammenheng og rettslig årsakssammenheng.

Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt. Ansvarer omfatter ikke skade som skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet. (Min kursivering)

Kjernen i arbeidsgiveransvaret er at arbeidsgiver hefter for skade som arbeidstaker volder forsettlig eller uaktsomt, og som ikke går utenfor det arbeidsgiver med rimelighet kan regne med. Siden oppgavens formål er å belyse hvilke regelsett som gjelder etter foreldelsesloven, avgrenses oppgaven mot en grundig analyse av lovbestemmelsen i skadeerstatningsloven. Det vil dermed ikke foretas en inngående analyse av bestemmelsens rekkevidde, utover konstateringen at bestemmelsen dekker feilutførelse av arbeidstaker, ved mislykket utbedring.

7.2.2 HR-2007-1576-A (Bussbrann)

Høyesterett har ved én anledning, HR-2007-1576-A, behandlet en sak hvor det var anført at brudd på arbeidsgiveransvaret hadde betydning for foreldesspørsmålet.

I HR-2007-1576-A tar ikke Høyesterett direkte stilling til hvilken betydning skadeerstatningsloven har for foreldelsesreglene for mislykket utbedring. Høyesterett tar derimot stilling til hvilken betydning arbeidsgiveransvaret kan ha for foreldesspørsmålet når varen er levert med en mangel. Høyesterett uttaler følgende i avsnitt 26:

Ankemotpartene har gjort gjeldende at Nordic uansett foreldet misligholdsansvar, også er erstatningsansvarlig etter bestemmelsen om arbeidsgivers ansvar i skadeserstatningsloven § 2-1. Krav som følger av et slikt ansvar er ikke foreldet. Drøftelsen av spørsmålet om utvist uaktsomhet forutsetter en noe nærmere gjennomgang av saksforholdet, som også vil belyse foreldesspørsmålet. Jeg finner det derfor hensiktsmessig først å behandle spørsmålet om erstatningskravet også kan baseres på et arbeidsgiveransvar etter denne bestemmelsen. (min kursivering)

Det følger implisitt av siste setning at brudd på arbeidsgiveransvaret kan ha betydning for adgangen til å fremme erstatningskrav, selv om misligholdskravet var foreldet i den konkrete saken. Dersom det *uansett* ikke var av betydning for adgangen til å fremme kravet som delikt når det var foreldet etter kontrakten, ville det være lite formålstjenlig at Høyesterett foretok en vurdering av om arbeidsgiveransvaret i skl. § 2-1 var overtrådt.

Det som ikke fremkommer av Høyesteretts resonnement rundt arbeidsgiveransvaret i avsnitt 26-33, er hvilke regler i foreldelsesloven som ville regulert krav som følge av overtredelse av skl. § 2-1 om arbeidsgiveransvar. Det er heller ikke spesifisert i ankemotpartens anførsel hvilke foreldelsesregler som skal gjelde. I avsnitt 17 uttales imidlertid at: "*Et erstatningsansvar som bygger på dette grunnlag [arbeidsgiveransvaret], vil ikke være foreldet*" (min kursivering). Ettersom det er tale om krav som springer ut av arbeidsgiveransvaret – og dermed har deliktpreg- er det naturlig å tolke Høyesterett dithen at kravet ville vært regulert av § 9 (1).

Når vilkårene for å fremme kravet som delikt er oppfylt, men det samtidig eksisterer et kontraktsforhold mellom partene, oppstår det et naturlig spenningsforhold til vilkåret om at fl. § 9 (3) ikke gjelder for "krav som springer ut av kontrakt". Dersom vilkårene i skl. § 2-1 er oppfylt, hviler arbeidsgiveransvaret fortsatt på det premisset at det er inngått en avtale –om utbedring- mellom realkreditor og arbeidsgiveren til realdebitor. Når det hviler en avtale om reparasjon i bunn, vil man etter ordlyden kunne hevde at kravet fortsatt "springer ut av kontrakt" i fl. § 9 (3), noe som innebærer at bestemmelsen ikke kommer til anvendelse. Konsekvensen vil være at man må falle tilbake på fristutgangspunktet i fl. § 3 nr. 2. Siden det ikke faller inn under rammene av denne oppgaven å analysere grensen mellom delikt- og kontraktskrav, vil den følgende drøftelsen omhandle de prinsipielle betenkelighetene som oppstår etter foreldelsesloven, dersom deliktskrav fremmes i kontraktsforhold.

7.3 Parallele grunnlag for samme fordring?

7.3.1 Innledning

Problemstillingen under dette punktet er om krav som er foreldet etter kontraktregimet jf. fl. § 3 nr. 2, likevel kan fremmes i tillegg, eventuelt istedenfor, som deliktskrav etter fl. § 9. Konsekvensene vil i så tilfelle være at det løper ulike fristutgangspunkt for det samme kravet.

Forarbeidende åpner eksplisitt for at krav kan hjemles i flere regelsett i foreldelsesloven, forarbeidende åpner eksplisitt for at krav kan hjemles i flere regelsett.⁹⁰ Intensjonen til forarbeidende er at realkreditor ikke skal komme dårligere ut, kun fordi kravet kan hjemles i flere regelsett. Høyesterett behandlet i HR-2012-1818-A spørsmålet om tilbakebetalingsregelen i folketrygdloven § 22-15 var til hinder for at urettmessig mottatt trygd også kunne kreves

---

⁹⁰ Ot.prp. Nr. 38 (1977-1978) s.26-27

tilbakebetalt med hjemmel i alminnelige erstatningsrettslige regler. Siden foreldelsesfristen løp fra feilutbetalingen fant sted, konkluderte Høyesterett enstemmig med at tilbakebetalingskravet i den konkrete saken var foreldet. Det var imidlertid ikke utelukket å fremme et tilsvarende erstatningskrav for tapet, som ikke var foreldet. Dommen illustrerer at dersom fordringen kan baseres på flere ansvarsgrunnlag, vil ikke kravet foreldes før foreldelsesfristen er gått ut for alle ansvarsgrunnlagene.

I relasjon til oppgavens hovedproblemstilling vil det dermed ikke være til hinder for at krav i forbindelse med den mislykkede utbedringen foreldes både etter fl. § 3 nr. 2 og fl. § 9 nr. 1 *gitt* at kravet kan fremmes på deliktgrunnlag, noe jeg straks skal se nærmere på. Det innebærer i så fall at selv om foreldelsesfristen skulle være utløpt etter fl. § 3 nr. 2, vil realdebitor fortsatt kunne ha fordringen sin i behold etter fl. § 9 nr. 1.

7.3.2 Parallele kravgrunnlag ved mislykket utbedring?

Det er imidlertid ikke uten betenkeligheter at realkreditor (kravshaveren) på generelt grunnlag kan sjonglere mellom ulike kravgrunnlag i foreldelsesloven. Spørsmålet er om utgangspunktet om parallelle krav kan opprettholdes i tilfellene hvor det er foretatt mislykket utbedring.

Å påberope seg deliktgrunnlag i kontraktsforholdet vil ha konsekvenser utover foreldelsesreglene. Realkreditor vil i enkelte tilfeller kunne unngå kontraktlovgivningens reklamasjonsregler, ansvarsfraskrivelser og obligasjonsrettens system for å skille mellom indirekte og direkte tap.⁹¹ Tørum er blant teoretikerne som har foretatt en inngående drøftelse av spørsmålet om hvorvidt deliktskrav kan konsumeres av kontraktsrettslige direktekrav.⁹² Det er imidlertid uavklart hvordan slik konsumsjonstankegang stiller seg til foreldelseslovens regler.

Sjonglering mellom ulike kravgrunnlag kan som nevnt over være uheldig, men det var intensjonen i forarbeidene til foreldelsesloven at realkreditor ikke skulle komme dårligere ut, ved at kravet kunne hjemles i ulike regelsett.⁹³ I fravær av andre rettskilder, må dette også være utgangspunktet ved mislykket utbedring. Dersom en skulle avskjære realkreditor fra å velge det

---

⁹¹ Skag s. 379 og Tørum s. 529 trekker også frem omgåelsesproblematikk, sistnevnte for direktekrav

⁹² Tørum, Direktekrav s. 528-534

⁹³ Kjønstad og Tjomsland, Foreldelsesloven s. 75-76

kravsgrunnlaget i foreldelsesloven som passer vedkommende rettsstilling best, tolker man foreldelsesloven § 9 nr. 3 utvidende i direkte strid med intensjonen i forarbeidende.

Det er betenkelig all den tid feilen her ikke ligger på realkreditor, men realdebitor som er i mislighold både før og etter utbedringsforsøket. Utbedreren er dermed selv å laste for situasjonen som har oppstått, uavhengig av hvor uheldig den måtte oppleves. Ut fra rimelighetshensyn fremstår det betenkelig å tolke § 9 nr. 3 utvidende på bekostning av realkreditor. Når vilkårene for å fremme kravet etter delikt er oppfylt, kan det stilles spørsmål ved om realkreditor skal komme dårligere ut fordi det også foreligger en kontraktuell forpliktelse.

Som tidligere nevnt, vurderte ikke Høyesterett i HR-2007-1576-A Bussbrann-dommen om det var foretatt en mislykket utbedring av bussen. Det som derimot er interessant i relasjon til punktet om parallelle kravsgrunnlag, er at Høyesterett ikke problematiserer hvilke konsekvenser det generelt kan få, at ankemotparten fremmer erstatningskravet fra bussbrannen som deliktskrav. I den konkrete saken ville ikke den uheldige omgåelsesproblematikken for reklamasjonsreglene aktualiseres, siden kravet alt var foreldet etter fl. § 3 nr. 2.

Fra en prinsipiell vinkling kan det reises spørsmål ved om Høyesterett i det hele tatt er bevisst problemstillingen som gjør seg gjeldende. Høyesteretts taushet rundt adgangen til å fremme erstatningskrav i kontraktsforhold etter deliktsreglene etter foreldelsesloven, kan tolkes dithen at det ikke skal gjelde noen begrensning i adgangen til å fremme kravet etter de foreldelsesreglene som gir best beskyttelse. Fra et metodisk perspektiv ville det i større grad vært rettsavklarende dersom Høyesterett hadde drøftet adgangen til å fremme kravet etter deliktsreglene. Før en faktisk vurderte om arbeidsgiveransvaret eller ordinær culpa-ansvar var oppfylt. Siden realkreditor etter forarbeidende har en valgrett til å fremme kravet slik det passer ham best, burde Høyesterett prejudisielt ta stilling til om denne valgretten kan innskrenkes, i motsatt tilfelle kan realkreditors valgrett bli forhøyet til noe mer enn bare et utgangspunkt.⁹⁴

Det kan imidlertid fremstå anstrengt å innfortolke et slikt standpunkt som følge av Høyesteretts taushet. Problemstillingen var ikke løftet frem av noen av partene. Mot dette kan det selvsagt fremheves at Høyesterett har ansvaret for rettsanvendelsen, uavhengig av partenes forståelse av

---

⁹⁴ Skjefstad og Tørum, tidsskrift for erstatningsrett 2020, drar frem samme poeng rundt adgangen til å fremme deliktskrav og kontraktsrettslige direktekrav.

rettskildene.⁹⁵ Det er imidlertid et signal fra Høyesterett at det ikke er opplagt at det ikke er adgang til å fremme kravet etter deliktsreglene, selv om det eksisterer et kontraktsforhold mellom partene.

Som tidligere nevnt faller det på utsiden av denne oppgaven å foreta en inngående analyse av konsumsjonsspørålet som kan oppstå når et krav har parallelle grunnlag etter foreldelsesloven. Den problematikken som er vist til over av blant annet Tørum og Skag, vil i første rekke være et forhold som lovgiver må ta tak i, eventuelt Høyesterett. I fravær av andre rettskildefaktorer vil det i det følgende legges til grunn at krav som har parallelle grunnlag i foreldelsesloven, foreldes når alle grunnlagene er foreldet. Konsekvensen vil være at konsumsjonsspørålet som er løftet frem i juridisk teori, ikke påvirker hvilke foreldelsesregler som gjelder ved mislykket utbedring. De uheldige konsekvensene ved kravsjonglering som er skissert overfor, vil være et naturlig argument for at foreldelsesloven er moden for revisjon.

---

⁹⁵ Se tvl. § 11-3

8 Avslutning: Foreldelsesloven moden for revisjon?

Konklusjonen på hovedproblemstillingen er som nevnt tidligere at det løper ny foreldelsesfrist ved mislykket utbedring etter fl. § 3 nr. 2. Det innebærer at det blir likt fristutgangspunkt for mangler forut utbedringsforsøket, og mangler som oppstår som følge av utbedringsforsøket. I en situasjon hvor det oppstår nye mangler som følge av utbedringsforsøket, har jeg konkludert med at det ikke er til hinder for at realkreditor kan fremme kravet etter fl. § 9 nr. 1, dersom det foreligger brudd på eksempelvis arbeidsgiveransvaret i skl. § 2-1.

Som oppgaven har vist, knytter det seg usikkerhet til hvordan foreldelsesloven skal forstås på flere punkt. Det kan følgelig hevdes at formålet om retts teknisk enkle regler, ikke har blitt oppnådd med dagens foreldelseslov.⁹⁶ Det kan særlig pekes på de mange foreldelsestvistene som har vært oppe til behandling i Høyesterett - og underrettene - de siste 20 årene, hvor særlig lovteksten i fl. § 3 nr. 1 og nr. 2 har skapt mer forvirring enn avklaring. I strid med intensjonene til departementet.⁹⁷ I juridisk teori har det vært tatt til orde for at § 3 nr. 2 burde fjernes i sin helhet, slik at alle fordringer som springer ut av kontrakt reguleres av fl. § 3 nr. 1.⁹⁸ Umiddelbart kan dette fremstå som en tilfredsstillende løsning, men hvis lovgiver først skal komme på banen - og ikke overlate rettsavklaringen til Høyesterett - kan det være bedre grunner for å revidere hele § 3 i lys av den over 40 år lange samfunnsutviklingen.

Et annet ankepunkt mot dagens foreldelseslov er fristens lengde, både den alminnelige på 3 år jf. § 2, og tilleggsfristen på 1 år jf. § 10. Som konkludert med i punkt 5.7, gir ikke tilleggsfristen på 1 år tilstrekkelig vern for realkreditor i tilfeller ved mislykket utbedring. Et alternativ kunne vært at tilleggsfristen ble doblet til 2 år, men da ville det være liten forskjell på tilleggsfristen og den alminnelige fristen. Noe som ville fordret en diskusjon om fristens lengde, både for den alminnelige fristen og tilleggsfristen. Den diskusjonen håper jeg lovgiver nå tar, for foreldelsesloven er overmoden for revisjon.

---

⁹⁶ Liknende betraktninger hos Skag s. 320-321

⁹⁷ Ot.prp nr. 38 (1977-1978) s. 53

⁹⁸ Skag s. 321, med støtte fra Lilleholt (2014) s. 125.

Kildeliste

Lover

Skadeerstatningsloven (skl)	Lov av 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning
Foreldelsesloven (fl)	Lov av 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer
Forurensningsloven (forurl)	Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern av forurensning og om avfall
Straffeprosessloven (strpl)	Lov av 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker
Kjøpsloven (kjl)	Lov av 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp
Håndverkertjenesteloven (hvtjl)	Lov av 16. juni 1989 nr. 63 om håndverkertjenester
Avhendingslova (avhl)	Lov av 03. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eigedom
Luftfartsloven (luftl)	Lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart
Sjøloven (sjøl)	Lov av 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfart
Aksjeloven (asl)	Lov av 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper
Forbrukerkjøpsloven (forbrkjl)	Lov av 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp
Skattebetalingsloven (sktbl)	Lov av 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav.
Tvisteloven (tvll)	Lov av 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister.

Forarbeider

Innst. 1957	Innstilling av april 1957 fra den norske delegerte til å revidere foreldelsesloven i nordisk samarbeid
Utkast (1972) pkt. II	Norsk utkast nr. 4 (1972) til lov om foreldelse av fordringer
Ot.prp. nr. 38 (1977-1978)	Odelstingpreposisjon nr. 38 (1977–78) til lov om forelding av fordringer.
Utkast (1976) pkt. II	Norsk utkast nr. 8 (september 1976) til lov om foreldelse av fordringer.
Ot.prp. nr. 44 (2001-2002)	Odelstingsproposisjon nr. 44 (2001-2002) til lov om forbrukerkjøp.

Rettspraksis

Rt. 1996 s. 994
Rt. 1998 s. 1565 (Nakkesleng)
Rt. 1999 s. 966
Rt. 1999 s. 1755
Rt. 2000 s. 679 (Ideal)
Rt. 2002 s. 286 (KPMG)
Rt. 2002 s. 696 (NEBB)

Rt. 2005 s. 16 (Grafisk trykkeri)

Rt. 2006 s. 179 (Støvlethæl)

Rt. 2006 s. 1705 (Asker politistasjon)

Rt. 2007 s. 1236 (Bussbrann)

Rt. 2007 s. 1665

Rt. 2010 s. 103 (Kistebakkane)

HR-2013-1261-A (Bilrust)

HR-2013-2382-A

Rt. 2015 s. 276 (Bori 1)

Rt. 2015 s. 678

HR-2015-1222-A

HR-2017-1834-A (Bori 2)

HR-2020-312-A (Bori 3)

HR-2021-2201-A (Bori 4)

Litteratur

Kjønstad/Tjomsland

Kjønstad, Asbjørn og Tjomsland, Steinar,
Foreldelsesloven 1983.

Krüger

Krüger Kai, Foreldelse av erstatningskrav i
kontraktsforhold s. 135–149, i *Nybrott og odling -
Festskrift til Nils Nygaard på 70-årsdagen, 3. april 2002,*
2002.

- Tørum (2007) Tørum, Bjøranger Amund, *Direktekrav* 2007.
- Marthinussen (2007) Marthinussen, Hans Fredrik, *forholdet mellom foreldelsesloven § 3 nr. 1 og nr. 2 i lys av de senere års praksis fra Høyesterett*, Jussens venner januar 2007. s. 1-19
- Tverberg Tverberg, Arnulf, *Forbrukerkjøpsloven med kommentarer* 2008.
- Kjørven mfl. Kjørven, Marte Eidsand, Bruserud Herman, Holdø Håvard, Lervåg Jon Vegard, Nygård Mona og Nyland Espen, *Foreldelse av fordringer*, 2011.
- Hagstrøm Hagstrøm, Viggo, *Obligasjonsrett* 2.utgave, 2011.
- Skag Skag, Miriam, *starttidspunkt for foreldelse* 2012.
- Lilleholt (2014) Lilleholt, Kåre, Bokanmeldelse Miriam Skag. *Startpunktet for foreldelsesfrist*, i Tidsskrift for rettsvitenskap 2014, s. 124-126.
- Eckhoff (4.utgave 1997) Eckhoff, Torstein, *rettskildelære*, ved Helgesen, E. Jan, 4. utgave 1997.
- Nygård (2004) Nygård, Nils, *rettsgrunnlag og standpunkt*, 5. utgave 2017.
- Røed (2019) Røed, Anne Cathrine, *Foreldelse av fordringer*, kommentarer til foreldelsesloven og foreldelsesbestemmelser i spesiallovgivningen, 4. utgave 2019.
- Skjefstad og Tørum, tidsskrift for erstatningsrett 2020 Arnt Skjefstad og Amund Bjøranger Tørum, «Rettsutvikling og rettsavklaring i erstatningsretten – illustrert gjennom de såkalte Bori-dommene», Tidsskrift for erstatnings-rett, forsikrings-rett og trygde-rett 2020/2.

NS-kontrakter

NS 8405

NS 8405: 2008 Norsk bygge- og anleggskontrakt

Utenlandske rettskilder

Forældelsesloven

Lov av 6. juni 2007 nr. 522 om forældelse af fordringer
[DK]

Bet. 1460 (2005)

Betænkning nr. 1460 (2005) [DK] om revision af
forældelseslovgivningen, afgivet av Justisministeriets
Forældelsesudvalg

"right to repair"

<https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-right-to-repair> (sist lastet ned 10.05.2022)

Øvrig litteratur

Bremset og Wefald

<https://rett24.no/articles/foreldelsesloven--en-fortitoaring-moden-for-fornyelse> (sist lastet ned 10.05.2022)